

84.3A8

542

ქრისტიანული ლიტერატურა

საქართველო რეპუბლიკა



1950

303030 ზოგადი

აგონიკა რეზიდა

409h

გარდა
ახი აგონიკა რეზიდა
გარდა რეზიდა
გარდა რეზიდა

გარდა

2/XII 50



სტალინ იზ აშია

უციაჟია, სეხაარა, უხუმარ, სეფხარცა,
სიქუნგჰიარც სთახუპ სბუე კჰაცაძა,
სიქუნგჰიარც აფსთაზარა ჰნაპე იაზგრკვზ,
სტალინ — აჯაჟილარ ჰავნაში აზგრტვზ.

სიქუნგჰიარც კრემლჲ ახჲ სფშოუეიტ იახჲა აბრა,
სიქუნგჰიარც ზქჲგ შოგქუსა დგრთვსგრც იარა,
ჰაჟილარქუჲ ეგუჲკჲაზტიგვზ, ამჰა დზგრბაზ;
სტალინ — ბლა იამბაც აიაირა ჰზგრგაზ.

სტალინ, ლენინ იუსქუა ნაგძო,
აიაირა ამაჲ კნგ, იჰაფვზან იცო,
აბგრგ აშიაჰიარა იგუ აჰიო დჟაზწაზ,
სტალინ, უარა უოუპ ჰაჩჩაბჟ ზგრგაზ.

ჰაფსადგჲგლ ურკაჰჰეიტ სტალინ უარა,
აგუჲყრა დუქუა ჰარციგუგან ხარა,
ამრა აყუხ ზეგჲგ იაჰზგრკვზ —
უარა უოუპ აკომუნიზმ აგუაში აზგრტვზ.

უციაჲა, სეხაარა, უხუმარ, სგფხმარცა,
სიქუნგჰიარც სთახუპ სბუე კოაცაძა,
ჰაამთა აბას ზგზოურალა ილაშოზ,
აჯაჲილარ ნაძაძა აიაირა ჰზგრგაზ.

აცოჰიგრაჰო აბაჰჩარა ყაზწაზ იზაზო,
სტალინ, ამკა ჰანგზწაზ ამრეიფშო ილაშოზ,
აიაირა ამაა ჰნაპე იაზგრკგზ,
უმროუპ ჰგუარფაჰო აბას იკაჲეჲეგზ.

უციაჲა, სეხაარა, უხუმარ, სგფხმარცა,
აჰაუა იალარწია უბუე ხაა ცქაძა,
სიქუნგჰიოიტ ჰაბ, ზნაპალა ჰზააძაზ,
ჰაფსადგდგლ — ჰან ზგზოურალა იკაჰჰაზ.

სიქუნგჰიოიტ აფსთაზაარა ჰნაპე იაზგრკგზ,
სტალინ — აჯაჲილარ ჰავნაში აზგრტგზ,
აფსაბარა ეითაზკგზ, აბას იზგრჰოიაზ,
სტალინ, უარა უოუპ ჰგუახუტიგ ჰანზგრიაზ.

აღა დშემხნგშოლან დურგგლოიტ უარა,
ადუნეი აჯაჲილარ ირგოიტ ზეგა უგურა,
ნაძაძა უჰამაზ, ჰკგზა, ჰთგნზა,
სტალინ, უნგჰიაზ, ჰაბ, ჰგუაცაფხა!



ახულოფაზ სნატუძნე იზბაუარ





ადუნეი აგუე

ავნე აფხმა, აწლა ამწან ჩონაკ შებეონ,
საბდუ დახმტიაზ, აკლათ ხერჭაუა,
სა სიაზწააიტ: — საბდუ, ჰადგმელ ურჩხუალონ,
ადუნეი აგუ ჰია უჰიო საჰახმან,
იბგუ ნას უი? — წაყა დგშთაფშოუა,
იტკმაცქუა შთეიწან, საბდუ დგჩჩაუა,
იჟაჟა ინაპე აღშუა, აბას იჰიახმან:
— „დად, ნასგფ დგმელუბ ჰარა ჰახმენხაუა,
აუავტოვსა დახააძაზ, იახილწგზ აუავრა,
რაფხააძა იახიოლუბ ადგმელ აგუბგლრა,
ადუნეი აგუ ჰია იახაშთოლუ უბროლუბ.
დად, ჰაბაცია რჯგნჯ რხე აქურწონ აზოლუბ
ატიგლა ირთგნხაზ ჰზგქუნხო ჰარა. —
ახაქუიტრა რბარ, აწაბგრგ, აუავრა,
აჟილარ ენგშოიტი — ნას ბჰანხაროლუბ,
ფგრხაგა დრგმამკუა რჰიატიგ ექუშიანგ,
გურჯადა იხოიტი ურთ რფსშანგ, —
ადუნეი აგუ ჰია იახაშთოლუგა უბროლუბ.
ჰარა ქმაძლა ჰაყოლუბ, დად, უი აზოლუბ
აბგრგგგ იგუ აჰიო აბას დგშმგრტიუა.
დად, ნასგფროლუბ ჰარა ჰახმენხაუა,
უახმგფშოლაკგგ აჯჯაჰია აჟილარ ნხოიტი,
ამალ ადრგხრაც ამიკ იეიფშო იქუფოიტი.
ადგმელ ახაან იამბაც ჯარა
ას ეიფშო აფსთაზარა, დად, უი აზოლუბ,

სანციადიო ლასგ-ლასგ იზგსპიო სარა,
ადუნეი აგუე ჰია იახაშთოუ აბროუპ“.

* * *

უსყან სქუფშოგნ, აბარ აკერწუეიტ,
იდუნეი იფსახხეიტ, დგყამ საბდუ...
უი იიჰიაზ საზხუცგრ, იახა იზბაუეიტ
ასარკეიტუშ: აშითრა იაჭოუ,
სგფსადგდგლ ხაზგნაჭო აბზაზარა ელაშოუეიტ,
კრემლდ ახდგგლოუ სტიგლა აგუაჭოგ,
აჯაუილარ რგნასგფ ახდგრჩაფო უბროუპ,
უა სტალინ დგყოუპ, უი აზოუპ
სარგდგ იზგსპიო სგბეგ ნგთგანგ:
— ადუნეი აგუ ჰია იახაშთოუ აბროუპ!

1949

აბზანხავე

აკუასკა ეხაჩაფა ღდაზღაზუა,
ახულფაზ აშიაფშ აჭოფხოიტ,
ასარკაქუა კუეი-ცეიუა იკაჭქოიტ,
იადგგლოუ ფაცხოუპ, ეშგლუა
ალვაწი იახგლწუა ლაკდოიიტ, —
ახულფაზ სნაფშონგ იზბაუან.

ახაჰარა ეიხაშშე იგგლოუპ,
იხდგრხუან ასაარა ილაძოიტ,
იხააკუაქუარაძა რჭკვ კუაზოიტ,
ალიმონი აპატგრქალში ენთიგლოუპ,
ამანდარინა ყალან იზაზოიტ, —
ახულფაზ სნაფშონგ იზბაუან.

ჩაგუ ივნაშთახდ, ითბაა-თგციძა
აკაზარმეი ავცარეი ეიჭოფშოუეიტ,
ნაყტიირახდ აჩოთრა უბაუეიტ,
ავნ აფხდა იქუუპ იჭრგხუძა,
ეცრგფსსა, აციცარ შიაჰიაუეიტ, —
ახულფაზ სნაფშონგ იზბაუან.

აჩოლარჯ აფრგციქუა ქამგზუა,
იფაშთაშო ამძგრხა ითოუპ,
წანგუარალა აშოთა კურშოუპ,
აშაც ქაშიქაშიოიტ იშქდგრუა,
ფსშართას უეილაჰაპ, — იფშოძოუპ,
ახულფაზ სნაფშონგ იზბაუან.

რქმად შოთათოუ აშამაყა,
იზარგზგრუა რცია ცქმადანგ,
იბაქმად იგუარლან იპინგ,
ეიფხეყუყუა აგუაში ნთგწყა,
აღუაპა ჰია იჟაპიოიტ იტიანგ, —
ახულფაზ სნაფშონგ იზბაუან.

ჩაგუ იფჰიგს იჭოლგრზენ აჯგქურეი,
რაიგუა დახგგლაზ აცაქუა,
აყგზ, აკუატა, აკუტქუა,
რხუ რგლოთონ. აჭკუნ-ხუჭ ანდრეი
აცალაყმა დგქუტიან დშიაჰიაუა,
ახულფაზ სნაფშონგ იზბაუან.

აფაცხაჭო ამცა ექუუზ,
ახუარა ჰია იშოუეიტ ახაურძე.
ინგა იმახუარ იახშუპ
ჩაგუ, ილაბა კმაჭო კნგ,
აეიხმარა დნეიუეიტ დლასნგ, —
ახულფაზ სნაფშონგ იზბაუან.

ჩაგუ აკოლხოზაჭო აკრგზუა,
უი მალლა უაეიოუპ იანიზჰა,
ზეილმათამ ანხარა ანირჰა
ივნრა ირხიეიტ; ლგხციგ შქმგრუა
ასოჭაჭო დუანთოიტ ათგფჰა,
ახულფაზ სნაფშონგ იზბაუან.

ქლოუ, 1948

ვ-მრაკ რქალაქა

სარა ვენა ზბახეიტ, იზდგრუეიტ ბუდაპეშტ,
ახა სუხუმ სა სზგნ დაჩაკოუპ.
დუნაი სჩგსკუაბეიტ, ახა სამეილაჰაიტ სა სძეიფშო,
დუნაი ძდუზარგდგ იანაგა იხუაშუპ.

კარპატ სანხალა იჯასშოზ აკაგდგ სგმბეიტ,
სუხუმ აშხა ელდგსშეიტ, იზძომა!
უი ამწან აფსთაზარა ელაშოუეიტ,
აქალაქა ხაზგნა გგლოუპ, იეიბომა!

დეტროიტ აზაუად უი დუძძოუპ რჰიოიტ,
აუსუცია ლასგ-ლასს იახბუნტუა.
სუხუმტიი აზაუადქუარჰო აიაირაქუა დგრჰოიოიტ,
აჯაეილარ აკრგრუეიტ ეცლაბუა.

გამბურგ ღმაზღმაზუეიტ, ახანქუა ჰარაკძოუპ,
ახა სამეილაჰაიტ სშიაჰიარც სგუ აცჰიო.
სუხუმ ხუჭგზარგდგ სახააძაზ აბროუპ,
ახან სგუაზხარა ისზგმბო.

ნეპოლდ, სუხუმ აწკდგს ეიჰამზარ ეწაძამ,
ახა აფთეიფშო იახაუუპ აჰრა-ტირა.
სგქალაქა ხაზგნა ლახეიქუწარა ზქუძამ,
ამრეიფშო იაგულაჰჰოიტ აჰთატირა.

უი ბაჰჩა ქალაქმხეიტ, უი აკუნ ჰაგუთავგ,
აკავ ჰია ჰაშიაბუ გალააიტ აბრანტიო.
სუხუმ იალაფხოიტ იახმა ვ-მრაკგ:
აკვ ჟივანგნტი, ეგი მოსკვანტიი.

1947

აპოეტ იგარა

აწუ ფშოძაქუა რბაჰია აშიშგრაჰო,
აუიეიფშაა ფსშართას იახეილაჰაზ,
აფშოქა დარციონ აფაცხა აკუაკდრაჰო,
აგარა შითგშოლა ითალაჰაზ.

აძძეი ლაშიაბუ აკგ ეიფშოქუა,
იგუ შთახოიტ ღულუალაშია,
აგარა დგარწიტ ფსრა იქუდამუა,
აკაკი დაცგვლტ აქგრთუაშია.

არფეს იზჰაიტ, უი დახდგრააძაზ,
აშითქუა ხგზუნ დგზფგლაუაზ,
იბუგ რნგვიტ იბუ იზააძაზ,
აშხა ღუქუა იხგლაფშოუაზ.

ზგზ იაქუითუ აბუგ ხაა გვეიტ ნაძაძა,
ქგრთტიგლა გარას იზზგყალაზ,
აპოეტ ირჰოიამთა შითუეიტ იბგბგშოძა,
უი აშია ჩჰიეიტ იფსადგდგლაზ.

იფსეიფშო იბონ ჰა-ჰახააძაზ,
აუააეილარ რჰიამთაქუეი აფსნგ ფშოძეი,
აკაკი ზგნძასკ იღუძაძაზ,
ახდგრწიაწია ჰზგზგუგზ უი „აბაძძეი“.

ქგრთტიგლა, ჰაამთა ამრეიფშო იფხაუეიტ, —
აუიეიფშაა ფსშართას იახეილაჰაზ,
აპოეტ იგარაგდგ წიახრა აქუდამ, იწგსუეიტ,
აგარა შითგშოლა ითალაჰაზ.

სუხუმ, 1948

ჩხაკრათაგალარა

ამგრხუაგა აშხა იავწიტ,
აქგთა ჰგზხეიტ იკაძა,
რგუ აცფგჰიო აუილარ ციგრწიტ,
დასუ რუს იაზნეიტ შგუძა.

აბარ, ჯოუკგ იშთგრხტ ამწიგშიქუა,
აწლა ირგქულხეიტ აუ თააუა;
ჯოუკ აუ წგრგოიტ — აუარდგნქუა
აქუაწა ნგუგ იცოიტ იქაუა.

ჯოუკ ანაყა ამხგ ითალხეიტ,
იჰგზხნგ ეიქურგუეიტ აჯგქურეი;
ჯოუკ აფჰი რხოუა აფშოჰია იანგლხეიტ,
აჰისა, ახაცია უახდ იანნეი!

ამანდარხნა ხდგრხუა იგგლოუბ,
იუარკალხეიუეიტ იშთასსგ,
აკოლზოზაა უაყა იალოუბ,
ითარგალარც უი ლასსგ.

აბარ აქერმა არხა იაზნოუბ,
იცოიტ აფსასა, აშამაყა, —
არახუ გუარწიტ, იშიაქა დაწოუბ,
ახაჩა ღნეიუეიტ უა ფხაყა.

ნას ღაათგგლან აწლა ამწან,
იუაპა კარშინგ ღნატეიტ,
აკრამთა იგუყაწაგან
აქოარჰგნგდგ აშია აჰიეიტ.

აფშა ასუეიტ იხმეაშიაძა,
აჭაუა ხმეაშიოუპ იცქაძა,
უახმეფშოლაკგგ იგურღაძუძა,
აქეთა უალაფშოუეიტ ზენძა.

არხა, აჭაუა გურღა ჩაშიროუპ,
ბარაქმათროუპ ზეგა სენტია,
თაგალაროუპ, ნას შიგქუფაროუპ,
შინეიბაც, შინეიბაც, ამი შიგმტია!

ქლოუ, 1947

აკუაშაუ

ახნგაზ ფსაატიწას სა სნეიხმეფშოიტ,
ასცენაჰ შამხლა დასგზშია ჯარა,
იშაფგნწა გქუკგსუა ზნგ დშაციხგრტიიტ,
იძარა მწესძაკუა ღვრღგნწას ღგაჟეიტ,
სგლაფშო იხმომგზტ იარა.

ნას უი დეილგსკაარტი სა დსგმბაძეიტ,
ახა აკუაშოარა დაჭოგნ დკალაძა,
ახგთყარა დაკგზან ზენძა დლასძეიტ,
იყამა მაციგსწას სგლაფშო ნახძეიტ,
ისტახგზ აკუაშოარა ზბეიტ იცქაძა.

აკუაშოარა დაღოჟეიტ ალზი-ფსი რგბჟარა,
დჯოგხძა დაათგგლოჟეიტ, დგზდგრტ იხათა.
იკუმეიგ დაგულოფხო დგზბეიტ სგუაზჰარა,
აჩარჰაიფშო დგგლან, ო, სგფსაქუარა,
ასცენაზ ურშამა, იჩჩა-ჩჩო ულაკთა!

იციგრწმა იაკგზან დცეიტ უი ფსააწას,
იხუნგა ფშოძა სნახმეფშოიტ ილასძა.
აგურქე ჰია ანაპენყაბჟ გოეიტ დგდრაწას,
აჟილარ რწეი დკუაშოეიტ აფსუაწას,
ურთ რბავხატირა ამი უი ილოუ ზენძას.

1947

აქუარშოკი

ამშო აწახე, აწარმეფეშო აფთა ციგრწი,
ამაციგს ყაიტანწას იაგულწირაა იცონ,
აფშოაციგმა წესიტი, აწექე ჰია იხესტი,
აფთა აჩაშეიტი, „აქივან ლაგონ“.

აწექე ჰია ექურცცაკნე იხესიტი ეთა, —
ახესებექუა ეიშთაგელა ებარბელგლო იცეიტი
ადგდელ რწესუა. არხა, აფსთა,
აფთა პლანგ ზეხმენჯარა იახმეიტი.

აზნგაზ დაარა ილაშციეიტი აღუნეი,
აფჰალ ახე ლახაზშია ზენძა,
აქუარშოკე კგდხაჩხან იარაზნაკ იანლთეი,
ავარქუა შთგჰასან იცონ ილაკაშუა.

ადგდრა ხრე-ხრე აჩთეიქუნაკოჟან ნას,
აფშოა აფთაქუა შთკუციბა იაგონ.
იმკასტი აქუარშოკე, იიაყეიტი დგდრაწას,
ახა ავარქუა ეილახუაშ აკრაამთა იკმასონ.

აციაყუა თააჟან იხეწნე, იცაჟაზ,
აქუარშოკე აშთახე ჰამთაკ იფსატიეიტი,
ათაკარ შთაბეიტი ამცა აზგრკოჟაზ,
ამადა გქუჰიჰიგ ადგდელ აფსაშეიტი.

აფსაბარა აჩთაფსახტი — აჰაჟა ხეშიაშიადა,
ითენჩხეიტი აფშოა, იზაზოიტი აჩთაკრა,
აქუარშოკე ადგდელ არფსააიტი აწანძა —
აჯაჟილარ არგურლეიტი, იაჰოჟუბ აკრურა.

1949

სუხუმგეს

აშიარახ გურგმუა ითან აფსთა,
აშიარგცცია რხესგბე ეინგკუან,
ალაქუა რწარუა ლაწგარა ინთალუან,
აშოქუსქუა ნწიონ აბას გუმგსთა.
იშთხესაა, იშიახხა ილთეიუან,
ამიგდგ იზაფსამკუა იცონ აძგ.
ახა იახმა? — ახრა აგუთაჰოგ,
ატრუბა იკნაჰაუ ითგსნე იცოიტი
ამგბლარა აგუგუა ჰია ელაშოჟა.
აცაყმა შოკუაჟუა დკგდუბ დლასუა
ასოვეტი უსუვ. სარა იზბაუეიტი
ილმაზდმაზუა ამგგუთაჰო იდგრგგლაზ უა
სუხუმტიი გეს! — უგუ თნაგოიტი.
არაყა ზეგე იახმა იჯაშახუბ:
ახაჰიწიყმა ციაჟიარც ათახოჟუბ,
აჟიგტი იშოგყაზ აჰიარც იცცაკოჟუა,
იახმა იარალა ახანქუა შოკაჰჰაზ,
ნასგდგ იუბართოჟუბ ამგგუთახე უახმეშოჟა
ამგგრხაცია ირგლშოჟაზ, — აიბირა იდგრჰოჟაზ,
არგგლარა დუ ახმე შოგაგაზ,
აჯაჟილარ ამიკ იეიფშო იქუფაჟუა,
აფხმე შოკართიაზ რგუ აზჰაჟა!

* * *

სუხუმ ძგნგდგ-ფხგნგე იშითუბ ააფგნწას.
აბარ, იახმა სუხუმგეს მრაწას
სგქალაქე არკაჰჰოიტი, იარა აზგნ ზეგე აკოჟუბ,
უახგდგ-ჩოგნგე აზეფშოჟუბ, სგქალაქე ლაშოოჟუბ, —

იზბანზარ, სუხუმგეს აგუგუა ჰია ეილაშოუა
აუსურა იაჭოუბ აბახუქუა რწესუა.
უკაჭკა სტიგლა! უკაფხა მრანას,
ალაშოარა იუმოლ იაცწან უზბაშოტ,
ასოვეტ უსუვ ინაპე ანუხდეს,
ჰიარას იათახგუზეი, ზენძა უფშოძახაშოტ.

1948

ამშიი ამეშიპიარაქუეი

(აქიამანა)

იყრგმ-ჭორგმუა იჭარჰასგნ ამში ათგვრა ითგწტ,
ასასა არაჰან იბგთიჰიგრუა არყუარაქუა ირხგწტ.
ხარა ნგყუა მალანგყუაჟი ამგრხუაგა იციტიალტ,
აბლა ეიხმგრსგლდ ნგრციყა იფშოუა, ამხგქუ
იჩოფგნტიალტ.

ზნგ იგურგმუა, ნას იუუა ირგფხეიტ ამეშიპიარ:
„— შიბაგუაროლ აუბიჯერქუა, სარა სემჰიპიარ,
ადგდელ ჩაშიარახდ ამხგრცი იყოლ აურა შიგმბადოი?
ქიფგნიდკელან ამხგ ჰთალარ ზენძა ჰამჩადოი?“.

ამეშიპიარაქუა ათაჟ რჰიოიტ გუახუას იყარწან:
„— უნაჰაფგზა უშეიჰაბგუ ეიფშო, უაჰა უმჰიპიან...
უახგკ ალა ჰანთაგაჟნგ ამხგ ჰარლუაწიგბ,
აჩოავრა ჰია აკგყამქუა ზენძა ითაჰარციგბ!“

„— აიაშოა შიჰიეიტ აიაშოაწიყა! — ახგ ნარწასგნ,
ამეშიპიარაქუა რან აჰატყალთეირა იაჭოგნ. —
ახა ზნგ იბლაჰწარგნ ახაჰიქუა ირეიჰადოლ,
უი ალა ჰარა იფაჰშიაროლუბ აგუაშიქუა შოგრყა-
ცოლ!..“

ამხგ ზტიგუ ახანდეიგვ ართ ირჰიპიქუაზ იაჰაიტ,
უი უს იჰიეიტ: — „აგგგშიგვ ირჰიასწაშოა მაზარა
სმგრჰაიტ;
იშინაშიმგრშოთგნ არი აქიფყა იამკგზ ზგორაქუა:
ზცა ითოლ ზგმჰაშოა დრეიგადოიტ იგულაცი
რცაქუა“.

იყრგმ-ჭორგმუა ამხგქუ იავოლუბ ამშიი აფაციეი,
ეილათგრუა ელაყგრუა ჰტიგლაზ იმჰიაციოი.
ახა ურთ ირმაჰაზაბ ამში ბადაქე ზენიაზ,
იარბელგაზ ახაჰი ნაგუდლან იარა შოთანარხაზ!

1949

თარაშ იხუცრა

იქიხუცრა
ფაშა

შეჟაახგს აკრგზუაზ,
აფხძგ კაზთიოზ, ჯა ზბაუაზ,
იჩაგა კარშინგ უი შებეონ,
იბლა ჩჩა-ჩჩო, იბლა ხუმარუა,
არაჟიპარა აძგ უახანგრუა,
იკუასქმა აფხმა აწლა ამწან,
ათთგნ დახო იზქუა კგდწან,
თარაშ ქლგხუბა იფსიშონ,
თარაშ გუანგლა უს იპიონ:

„სხგ იადსწეიტ გექტარკ აღგდგლ
იქუასრგზგრც აჯგქურეი
ზქი ხგში ფუთ. უი სანადგგლ
იხდძგრპიაგან იყამლგეი.
სგუ აცფგპიოიტ ანხარა.
აღგდგლ უეირა სახაგგლან,
ისციალუეიტ ირწაულან,
არწიგრა ასთან აზხარა,
აფშო ლასწეიტ სარა აბრა.

აანდა სგრლულუეიტ ამხგრთა,
სა იასთარგმ უი ფხასთა,
აჩალტ ახდგსშიტ იგუძაძა,
აღგდგლ ჩაშირა ეიქუაწიძა,
ანგში ტატა ეზგპიპიო,
პასკდგნ ცგრაკ უმბაძო,
აჩაგა აწშუა, სლასუა,
ნაპგ აღკგლან ისრაშიაპ,
ამალ აარგზრაზ სა სქუფაპ.

ხუბა-ძბა ლაპყმა აკგ იაჭთალო,
იხგზაზო, უბლა აღხალო,
აუს აზგზუპ უი სარა,
ურათაგალან სგნტია აბრა,
იბეიხარც აკოლხოზ;
აპლან ისგდუ ნასგგძარ,
აარგზრა დუ ყასწარ,
იბარაქმათხაპ აჩაგრა,
უბრი აუპ ახაწარა, აუაგრა“.

თბილისი

— აფსთაზარაზ ფხაყა! —
ექუჭგრთუეიტ ანაპლაქუა,
იშითგ-კაკაჭუეიტ თბილისი,
აფსთაზარატი ციქურფქუა
ადგაღლ რწესუა
აგუარა ჰია ელაშოუეიტ!
სგუაშამხ სგწფრააუა
სახდგლოუ იზბაუეიტ,
აკარშირა ზგმიზხაზკგზ
რუსთავი ლაშაუა.
ახუ სგქუგგლან სახდგფშოუა
სა სგუ შთგხნგ ისპიაუეიტ:
— თბილისი, სარა იუსთოიტი
ასალამ სგბუგ ნგთგანგ!
ასალამ რგსთოიტი ავგზცია,
ზმგხუჭუა ელჰიანგ,
ზგპლან იახგენგ ინაგძო,
აცეხქუარჭოგ აკრგზუა!
ასალამ რგსთოიტი აჯაუილარ ზეგდგ
ზბირაყ შიგრშიგრუა,
შაქუა თბაალა ფხაყა
აკომუნიზმაზ იცო.
თბილისი, უხაქუითრაზ,
ზეგდ რაფხაზ იზგრგაზ
ზგბუგ ჰააცანგ,
ადგუნეი აჯაუილარ
რგულგრთა, იზზგფშოუა
აბგკ ეიფშო დბანგ,

პარა აკომუნიზმ
ექუციაზჲ ჰაიგოიტი,
ჰანასგფ კარფხო, —
ადგაღლ ამრა აქუზგრჭკო,
ადგაღლ ზგრფხო,
ო, სტალინ, უარა ჰა უჰამოუპ
ნაძაძა უმრანგ.

სათხა, სეშთახა ადგელ ძეძონ,
ამშოენ იხეშოია იწესუან;
„რიწა“ სახო სეიბაშუან,
სხესცეფხაძა რეხად იანესშონ,
სეგზცია რეგჰია სეუ აზჰაუან.

1945

სუხუმტოი ათათენ

აიბაშრა ამცაბზ არხა იქულან,
ადგელ ძეძონ, იბელუან,
ამშოენ იხეშოია იწესუან;
საჰოენ ახესრა ათაბიაჰო სეგლან,
ალა ითგრა ააიგუან იზბაუან.

აძი სეჰეუა დნასიტ: — „უფსე უგაპ!“ —
ასალდათცია ჰხუ ზშოაუან,
აბას ანიჰია სეშოგფშოუან,
კაროჰკაკ სითეიტ: „აგამა უბაპ,
სა იზდგრუან უი უშოაზხუან...“

აკაროჰკა ხსერტლოეიტ სუხუმ ითრეჰეზ,
ათათენ „რიწა“ სახეიტ უა.
სეფსეიფშო იზხო, სეუ ზბელუა,
სეჰალაჰე-ხუჰ ხარა ინსეჰეზ,
სალაფშოგზშოია სეგლან უა.

სა სახდგრააძაზ სეშოხუჰეზ,
უანტიი აჰამთა სა ისენიეიტ,
უი აჰამთა სეუ თნაგეიტ.
გურდარალა სეუ ზერთიგზ,
სეგზცია ზბაზშოია ისნარბეიტ.

„რიწა“ სახო სხუცუა სეგლან,
ნას გუანგლა ისჰიეიტ სარა:
სეგზცია დუქუა ატგილაჰო უა,
აჰრონტ იაცხრააუა აცეხაჰო შიგელან,
ითაბუპ ავგზცია ჯა-ზბაუა!

☆ ☆
*

ახვედრე ეიფშე ამშენ ახვეუნ,
ამანდარინა ხდებუნ იშთასსგ,
იზაზო იგვლან იხდესსგ.
უი ზააძაზ უა დესფელან,
დგუხაშა-ფხაწო, დკაფხო,
აბზიაბარა ათაკს ისჭათხო,
ამანდარინა ანსგლთა, აჰამთა ნკვლან,
აკრაამთა სახუაფშოტ იჯაშო.
პატუ აქუწან უი ზააძაზ,
სჭათხმა იგვლან, სგუ ზბგლძაზ,
ეია მჰიადაკუა ილგჯშო,
სხგფშოგლთეიტ ლგბლა, დკაფხო;
აშიაფშე ხუმარუა ილჭათხო,
აშიაფშე ლგუწიშო ლარა,
ლბაჰია იხდებუოზ იზაზო,
დადგზბალონ. ამშენ ციქურფო,
იაჭთაჩო ინასუან აყუარა.

1948

ახდია იაშია

ათათენ აწიაფშე ეიფშე იზგრციო,
აჩეიბლდგ ხგზხოუა იცკაქნგ,
ამხგ ითოუ ზჩაგა კნგ,
აციტრუს ბზიან იზააძო,

აუს ზუა აფხძე კათია,
რგრახუ სრგფხმო, რათხმა სგვლან,
სქეტანტი, სშიაქმ სგზქუა იკვდწან,
დაუჩ აშოთა სხალტ სგნტია.

სნაფშოგ-ააფშოუა სცეიტ ფხდაყა.
ახაჰი ახდგშოთოუ ხგზ სახმაალაზ,
იზბოიტ იტივასუა ზქმატ თალაზ,
აშოთა ითოუ აშამაყა.

აყუარაშე ეიფშე ეცრგფსსა,
შოლარბა ახქუა აჯმა აზვეიუეიტ,
ჯოუბაღდგყა აძარ ლთეიუეიტ,
ანა იაძღალთეიტ აუასა.

სგრხგლაფშოლაპ, ისგზმაპ,
ატრგში სასუა აშია ჰიო,
რზგფხმაძარა გუათო, ფხასთა რგმთო,
სგზცუ არახუ ცქმა ისგრჩაპ.

არახუ ბზიახტ, ილმაცეიტ.
აფშოა ხდშიაშია, ახდთა ააშოტ,
აგატიგლახდ ნას სგლბააშოტ,
შხალბაანგნძა ფშოძალა ჰნეიტ.

1947

აჯაქილარ აბეგთარახე იცოიტი

აწხ მაკანა იმშაძაც,
ამუზიკა ხუმარუეიტ, იკუაშოიტი,
აქალაქე ჭოგხუეიტ ნეჰიაწას,
აჯაქილარ აბეგთარახე იცოიტი!

იცოიტი აჯაჰია, აულიცაქუა ირნუბ, —
აიზარა იაჭოუბ, აზაუადაჭო ხეძე ზგან,
ალხგრთახე ინეიუეიტ, უი აში არტუბ,
ინეიუეიტ აქილარ აიაირა ზჩაფან.

ილაბაში ნარსუა აგუაში დთალოიტი,
„შიაი, დადრაა, არახე!“ — აშოლა იჰიაუეიტ.
აიზარა იაჭოუბ. ალხგრთა იუნალოიტი,
არა იყოუბ არტისტ, აპოეტი...

აჯაქილარ აბეგთარახე იცოიტი! —
ჰტიგლა აძგრხაცია რგლოუბ არა.
აბაჰია ზააძაზგეგ იახენეიუა იშიაჰიოიტი,
აშითქუა რგუდკლან ირკოუბ იბეტუა.

აჯაქილარ აბეგთარახე იცოიტი!
აშოხტა იწოუ, იზოუ აწგრკანტი,
ალხგრთახე ინეიუეიტ. აბეგთარახე დცოიტი,
არკესტრ იალოუ ავგზა ამუზიკანტი.

აბეგთარახე აქილარ ინეიუეიტ იახეა, —
გუფუგე ანაცია ირკოუბ ამშიკუან.
ჰაფსადგეგლ აზგჰია ნეჰიოუბ კაფხეა,
აბას აუბ იშოგყოუ ჰკონსტიტუცია აზაკუან.

აჯაქილარ აბეგთარახე იცოიტი!
აგურდარა რგმოუბ ზეიფშო უაჰა ყამლაც —
აქოარ ნეიუეიტ, იხუმარუეიტ, იკუაშოიტი,
სგნტიადა ახან ზგბეგ ზგმთიძაც.

ალხგრთახე ინეიუეიტ აჯაქილარ წგსნე!
რგბეგ რგრთოიტი აძიკ იეიფშო იახეა
მაწუციას იალგრხოუა იაფსოუბ ჰია იშანე, —
ირელდუ ჰტიგლა აფა, ათგფჰა.

1946

აშთარცავ დამეი

ამრა თამშიაცტ, ილაბაშა არსუა,
ახრა დნალბაან აბჩარაპ,
აპავა დნგლალტ არვაშო ხეთგსუა,
იზქუა იკგდწან აშთარახ.

ცაყდა შოკუაყუაყ ნას დგვხალთეიტ:
ალა იპიათპა, უაყა იქუხაზ,
აქაკცა ახტატა ილაფშო აქუშიეიტ
აშთარცავ იხგ დახგვახაზ.

აბჯარ შთგხნგ ნას დაათგგლთეიტ:
— „ანემს აბრაკუნ ჰგუაში დახდაჟილოზ...
მარგხუ აზქუა ამცა აცრალთეიტ,
ახრა ძეძონ ალვა ახგბგლგოზ.

აკაწიარა დხალან დგქუტიან,
ინაპქუა იროუხდან ჰტიგლა იგარცაზ;
აშთარწიგრა რვაშოწას იქუთიან,
ჰამშოგნ ახგქუაჰო იფსგ იშარცაზ;

იქამთაიტიგრც არხა, აჭთავა,
ალაქუა უუა აშოთა იანხალარც,
აფსნრა ფშოძა ახდ რგმპიახთუა,
ჰჩეიგგკა ღუ ზგნძა იბჟაძრაც.

ატოგმ ბგზშია არა იგალაშოან,
აწეირა უაპა იყაძამკუა.
ჰძგ ხდშიაშია დახუალაშოან,
ადგდგლ აფშიმა დამაძამკუა.

ჰადსადგდგლაზ აბჯარ იაწაზ,
ხდძგლა ბაშოა უს იმვასრგნ,
ჰართ ჰხაქუითრა ზხგ აქუზწაზ,
ადამრს მგუოდა ხგლა იასრგნ.

ო, მაპ! ჰათხდა დგგლან,
კავკაზ ახდიაჰ ჰა დანჰათხდა,
ალა ზუმგა ნაყ ჰაიგუდლან
აისრა თაჰწეიტ ერცახუ აჭთათხდა.

იპიათპა კაჟუა აბროუპ დახდდიგქულაზ,
უაპა ხდაჰირაჰ იმაძამკუა,
აპიაა იხგწნგ ალა იჰაქულაზ
იჰაბაშგზ ჰგუ ჰჩიანძამკუა“.

დამეი დხუცუა უა დახდგგლაზ,
იხგ დვანთეიტ დმგცცაკაჟუა.
იათხდა აპავა ნაარა იკგდგზ,
უი დნაჭთალთეიტ ნას დგმფშოძაკუა.

აშხა დაუჩ, 1948

იბზიოუპ

აპოლან თახგუ ათათგნ, აჯგქურეი,
სვგზა ბზია, აჩავრა ყალარტიგ,
უარა იუჭოგფშოგრტი აუს უაზნეი,
უკგზცია ზეგდგ ირპიარტიგ: „იბზიოუპ!“

არახუ ირგცუ ცქია იხაჩა,
სვგზა ბზია, ახად უგარტიგ —
შოგქუსგვანხ რაყარა რგცლარტი ირჩა,
უკგზცია ზეგდგ ირპიარტიგ: „იბზიოუპ!“

აციტრუს ზაადო, — ალიმონ, აპატგრქალ,
იხდგსსგ ირჭოალო აურა ყალარტიგ,
აფსადგდგლ აზგპია იურპაროუპ ამაღ,
უკგზცია ზეგდგ ირპიარტიგ: „იბზიოუპ!“

1948

ახულოთაზ ამშოგნ ახგქუან

იახეიფშო უახა, ესგუახა,
ზნაბალა იზგრგლაზ ჰაქალაქე,
ჩნეი-ააიუეიტ იგურდახუხა
ამშოგნ ახგქუახა იანგქულალაკე.

აფშოა სძაუამ ინავცაციან,
ამშოგნ აგუ სხგფშოგლაუეიტ,
აციქურფქუა გციოუპ რჩოეიკუაფსან,
სუხუმ ასახა რნგზბაუეიტ.

ამრა ფჩოგზშია იყუბასა,
იკახხაა სგქალაქე იალაფსოუპ,
იკუაშოოიტ იქუფრაა ახდგრფარა,
ამუზიკა იაპიო გუაკაძოუპ.

აბაჰჩარა ჰაწოუპ ეიხატარუა,
ჰა იაჰმააძაზ წლა გგლაძამ,
ჰალაფშო ზხემ, იაჰზგმდგრუა,
თამცკ არაყა იყაძამ.

იზეიბამდგრუა უავ ჰაყაძამ,
ზენტიახა ათათგნ იამეიბარხაც,
აფსშია ზზეილამ ღჰალაძამ,
აშია ჰიანგ ეცგმკუაშოაც!

სუხუმ იახა იზგრკაჰჰაზ,
აბას იზგრტბაზ აქუფაცია,
ზენდა იპარშითგრც აფსადგდგლაზ,
ფხაყა, ავგზცია, აქულაცია!

Cito

ახა, იაჰჰიაჰ, ლულუალაშია
აურთ ასგრ თენჩრადა, —
აცქურფ რგთრა ითგწგზშია
რგუ შთგწგრ იზდგრუადა.

ამშოგნ ნგრცი იხგქუტიალოუ,
იყრგმ-ჭორგმუეიტ აქუბაჯიცია;
ირხაშთმა ნას ირგხაქუახოუ,
ჰა ჰტიგლა იაქულოზ რაბაცია!

მრათაშოარახა მრა გგლაძომ,
ახაძ ზგაც ეთარგაუეიტ,
ჰვოუოდ მოსკვანტიი დაჰხგლაფშოუეიტ,
აწაბგრ მიააირაც ზალშოაძომ.

იახთეფშო უახა, ესგუახა,
ნაპგმშოლა იზგრშოთგზ სგქალაქა
რგფსგ რშაუეიტ იგურლდახუხა,
ამშოგნ ახგქუახა იანგქულალაკა.

1949

ათთაქუა

ო, აფთა სსირქუა, შიბგზშოძა შიხუმარუა,
შიგსხიბაჰიოიტ სახგგლოუ ფანავ.
ამგრხუაგა შიგულაჰქო შიციოიტ შიხგფგრუა,
ახა შიციკაჰუეიტ, შიბაცოი შიეივავ?

შიბაცოი აფთაქუა, იშიგხაზეი შიგუათეიუეიტ,
იშიგუაფხამა ახრაქუა შიგრხალან შილაკათარ!
შიბაცოი, აჰგვრპგნ ბუე შიგხნახგზშია შიკეიუეიტ,
იშითახუმა ახაჩა იაშიაბუ შიაჰალარ?

ო, დშიგხციაჰიონ ლერმონტოვ, ზგუთგხა მძაკუა
არგამა არგუაყცია რჰჰაფხა იზჰიოზ!
აშარწიგრა ზგმუუწკაასოზ დრჰჰაგგლონ დშოიაკუა,
დგეიბონ შიართ იგუაჰუაზ, აგუაჰრა იჰიოზ.

ახა მაჰ, იახა სა სშიგხაწიგუამ სუაზგრუა,
სნაპგ სგუწაფსა სგგლამ სგურკო.
უი აცგნხურას იშოასჰიოიტ შიართ ივზგ ინეიუა;
აშოახკ შიგზციგვრგოუპ აგუაწანტი ითცო.

შიგგაგა ხარახაფშოუა აძგუთა ევხაარა
ითახომ, ფსაატიწას ითიბაჰია იციოიტ.
შიციოიტ შიართ შიეიდგგლან, იშითახგმ აფსშარა,
იწგხუაფწიარადან შიააშა ისსირძა ისშიგვრბოიტ.

შიახაწაწიყჲო სგზდგრუამ, ო, აფთა სსირქუა,
ჰაბზაზარა ბზიახუ შიახალან შიიზგვრბოიტ.
შიიზეიდგგლან შიბაცოი, აშხა დუქუა
ჩიგვწას ატტა ჰია შიგვრგიბაჰია შიციოიტ.

შობაცო? იშობა, უარა, ორლასნგ იმძაკუა,
შიცაუამა ამშოგნ ნგრციყა ახგსგბეჭუა ახგაუა?
ო, უახდ შიცოზარ, აშიაქმცა ახგქუსუა,
ახაქუითრაზ იქუფო რახდ შინეიბაცა შიფგრუა.

აპრა-ტირა იაქუფო, ზხატი ჯაბაალა იხანდეიუა,
იგუაყუა საშციან ჰგუამჩრადუ დშიგრკგ!
აშა კართიოზ არგდგ, ახა აიააირახდ აუპ იახანეიუა,
შიგქუფა ჰია სგზრაშიჰია შინაბ ღევქუა ებარკნგ.

ფანავ, 1937

აგულაშიარა

იგუასთეიტ სჭათხდა იხგვეიქა,
მფთაქუა აშიაფშ რხაფხონ.
ითგნჩგნ ამშოგნ დუ ეშგლხა,
ამრა შთაზლზეიუაზ სგუაფხონ.

ამცაბზ აცროლუშია ამრა გქუწუან,
სუხუმ სალაფშოტ იშითგშხა,
ანკა იშოგყაზ საზხუცუან,
ისგულაშიტ ახაწა იგუთგხა:

იგუეითონ აფშოატლაკუ იშოამაზ
აქალაქე, ილაფშო ახგნ ხარანტიი,
ატეგლა იაქულან იშაშოუაზ,
ირაბაშგზ ავგზა ბაქყანტიი.

ელგრშუან აჰია აიაშოაზ,
ბლა იამბაც ყალოზმა აშოანა?
ანასგფ გურდახუ ზოულაშოაზ,
იაზგქუფონ ახგრფარ ხაზგნა.

ინეიუან, ჩოგრფალა ინეიუან,
ამცაბზ ანხუწყდოზ იტიოზმა!
აგაქოა რხაწაშიაბე ანგვუან,
აიბაშრაქო ხდგ მგაკუა ხცოზმა!

* * *

აშიაჰიაბე აავუან სა სეგნძა,
აეიგტირა საზხუციტ უი ლაკუწას.
სხგფშოგლოიტ ამშოგნ დუ ეშგლძა,
იძალოიტ ამრა ამპგლწას.

იკახხაა იანგზბა სარგურლეიტ,
სალაფშუეიტ აქალაქე იშითგშოხა,
იაზგქუფოზ ჰაბაცია ირჯესშეიტ,
იკაქქოიტ უი ჰაქალაქე იმრაშოხა!

ახულფაზ აბაჰარა ირგლსნგ,
ილაკაშა იაიუეიტ აღიღბა.
სგფსადგდელ აშიგშქუსქუა ირნგსნგ,
იახდოუმა, მშიან, რაფხაძა იანგზბა!

ჰაჭკუნრა იალშოზ მარიოუმა?
ჰაითაციოიტ აიაირახდტი აიაირახხე,
თააციალა რფსგრშოიტ იუიბომა,
იხუმარუეიტ ავგზცია აჭოგქუახხე.

სნეიუეიტ იახდგურდო, სნეიუეიტ,
უბრაყა იაჰნგჰიაჰ ჰაიქულარა,
ამრეიფშო ნასგფლა იშეი-შეიუა,
ზგქმნაშგქუსა იმგძშოა ჰაჭკუნრა.

1941

აჩამგურ

(აბალოდა)

სარა აჩამგურბე საჰარ სგუ აზჰაუეიტ,
ახე გუთგხაკ თალოიტ სხგ-სგუგ.
აჩამგურ იანაჰიო სარა აბას საჰაუეიტ:
იუმთან სგშითგც აჩაძიგ!

აბარ აკგრწუეიტ, ჩინაკ აშხა აშაპაჭოგ,
წკა ზმამგზ ეზან ჟილარა,
ანგჰია იაფგლონ აღიაჭოგ;
აშია რჰიონ, იხუმარუან დარა.

სგვზეი სარეი ამარდახე ჰვასკმან,
ჰხგქუტიალან აძგე იციქურფუაზ.
აჩამგურ იალგრჰიოზ სა სგუ თნაგაუან,
აჩამგურ სგფსგ ზგჰჰიარაზ...

ისტახგნ უი ლაშია აკრაამთა ისაჰარც,
აბახუქუა შოანხონ იძგრუა.
გუანგლა საჰიონ აჩამგურბე გალარც, —
უი ლაშიაბე სარა სგზზხდუა.

აჩამგურ ნგენგ ნას დვაგგლოეიტ,
ლობლა ჩია-ჩიო, დფგრუა.
აშითქუა ჰგვლხგრც ნაყ დნაჭოალეიტ,
უს ხუმარშას ილგმან ლარა.

სნაფშოგზარ, სგვზა აბახუ დხალან,
აშითქუა ჰგვლხხდან, ნას დლასნგ,
სა სახე ილგრშიიტ ლგფსადკვლან:
— იუმთან სგშითგც აჩაძიგ!

ნას დგნხაჰიგნ დფგრ-ფგრუა,
აშითქუა ჭვგლხგრც, ფხაა დცარცვ,
ნაყ დნაჭალონ... დკაუუა
ახაჰი დგქუყდან დცეიტ ხლანწგ.

აძგე ეიბაჰონ უი ხარანტი,
აძგლარა დანახდეს, აძგ,
ლგბეგ ხავლთეიტ ნას უბრანტი:
— იუმთან სგშითგც აჩაძიგ!

აფშა ხაშიაშია ნგქუსიტ უა!
აჩამგურ ახდგშთაზ ადიაჭვგ,
უი ლგბეგ ანგვზშია საჰაიტ იგუნქაუა:
— იუმთან სგშითგც აჩაძიგ!

აბარ აკგრწუეიტ, სვგზა სგლზგფშუა,
აფავაჭვ სტილორტ იახაგდგ.
აძგე ითგკუა ჯგსშორტ უა,
სოუფაშიგლ, სვგზა ლგბეგ.

სარა აჩამგურბე საჰარ სგუ აზჰაუეიტ,
ახა გუთგხაკ თალორტ სხგ-სგუგ.
აჩამგურ იანაჰიო სარა აბას საჰაუეიტ:
— იუმთან სგშითგც აჩაძიგ!

ჰლოუ, 1941

აბრსკაგლ

ჩინაკ აჩამგურ ლბეგ ანრაალან,
ისგულაშიტ აშია ილჰიაზ ლილ,
აშია შოჰიაზეიფშო აშია ხაარან,
ათიაეიახუ ამწან იჩვგ დანაალან
სგლაფშო დგწაშიტ აბრსკაგლ!
დჩვგრფა-ჩვგრფონ, ხუცრაკ დალან,
ავგწა რციაეიო უი დგკჭალან,
იჩვგ ახუდა გრხუან მჩგლა ინკგლ,
იხატიგ შგგლქუა დგრთაგგლან
დცონ დმკასნგ აბრსკაგლ!
იჩოფგრხა ყაყადა უი დმაზდმაზუან,
იკუადგრ ყუნაშიკ ახდგსსგ,
სგლაფშო ნაქუშიეიტ უი ლასსგ.
ამცაბზ ალწუა იჩეიმან კაკუან,
შაციგსწას ამცაბზ იშოაცეიუან,
დბგლუა დამან აშოურა...
აშხატიგლახა იჩადგგლან
იჰია თკუციაა იფსგ ადგგლან
ამრა აჭაჩიო დცონ ქუფარა.
დცონ უი ადგდგლ რძგძო იზგრციაეიოზ,
კგზა დუნგ დრაფგგლო ანხაცია,
აძახუა ბედაჰა აანმგუა, ახგრხუარა ფხაზშიოზ.
აბრსკაგლ დრაბაშუან აფაანმბარცია, აშოაცია...

* * *

სხუცრა ნკაბეიტ. ლაფშაწაშიარან.
აბრსკაგლ დნეიუაზ ჯგსშეიტ უა...
ნას საათგგლთეიტ სა სნაფშოუა;

აშხა იავწგზ ამრა გგლან
 აშიათჳ ჯუჰარუან იპლაუა.
 სძგრუა სგგლან. იგუ ყაწაგან
 აჯაჰია აჟილარ რგშთგბჳ გონ.
 აჟიგტი ჰაბაცია რაჰია ნკგლან
 აშა ზკართიოზ ურთ ედგგლან,
 ახაჟუითრა სჰთაფხა იზბონ.

1948

ან ლაჟია

ახაჰარა თგნჳ ეიჟიგშშგლა,
 ილაგგლოუჳ უაჟა ავნგ;
 დგლბაან დნგწალჟეიტ აშიშგრა
 ჰკუნა ხუჰგ დლასნგ.

დიშთახხ დიშთან იან ლაშთარა,
 ლნაჰგ გრგეჟ დიზგუჟოჟა:
 „ნან, სა სგმგშ, სგუაფხარა,
 უარა უცოიტ ნას უცცაჟოჟა...

სშთარფგ იაწია, სჟაიტან ძარა,
 ზგმჟა ხთირხაშთა უარა,
 უბლა თგფხა იაკურგხშთაშთა,
 იუჟურბანუ უან სარა...

გუჟბარალა უეილგხხა-ელგხხა,
 ხაჰიგრწიია უწარა უაზნეი.
 უეიზჰა უშთაშთაჰა უდუხა,
 ნან, სა სგმგშ, სბგჟიგუალჟეი!..

1936



სტეფანოზ

ზღ. : ფრანკ. პერესკა: ოკ
ი ოკა



აფერწრა

უნჰაეუეიტ სუხუმ აამთალა,
გუბლგლა ჰაუფგრწუეიტ უაეიშთა.
იუდგრუეიტ იახჰაფხმაზ ხუთა-ხუთალა,
აქუფარახჰ ჰცახუეიტ ეითა!

აიბაშრახჰ აღმარაჰია ჰნეიროუბ,
აჰრონტახჰ, ავგზცია, შილასგ!
ჰაფსადგდგლ აზგჰია ჰაქუფაროუბ,
ჰაფსადგდგლაზ ჰაიგძომ ჰაფსგ!

აიბაირა ჰზგფშოუბ ზელაყამ,
შინეიბაცა, ახგრფარ, შილასძა.
იაჰჰიარტიეიფშო: იჰაქულაზ უი დგყამ,
დფგხხაა დგქუაჰწეიტ ზგნძა!

ახგსგბე ატიგლა იანგვუეიტ,
რატხაძა ხაძგ ეიგარც შიგცცაკგ!
აშიაჰიაბე ესააირა ეგუნგვუეიტ,
შინეიბაც შინაპ დგქუა ებარკნგ.

უნჰაეუეიტ სუხუმ აამთალა,
გუბლგლა ჰაუფგრწუეიტ უაეიშთა.
იუდგრუეიტ იახჰაფხმაზ ხუთა-ხუთალა,
აქუფარახჰ ჰცახუეიტ ეითა.

აიბაშრახჰ აღმარაჰია ჰნეიროუბ,
აჰრონტახჰ, ავგზცია, შილასგ!
ჰაფსადგდგლ აზგჰია ჰაქუფაროუბ,
ჰაფსადგდგლაზ ჰაიგძომ ჰაფსგ!

სუხუმ, 1941

აქუთარაზი

აშაშაშაზ ჩამგურბუგე სარჭოგზან,
აკრაამთა საზხუცუა სძგრვით.
ჭოგმთაკუა ხუცრაკ სგგუთგზან,
უბასყან აბასგდგ ზვით:

აიბაშრაზი არფეს დნაძაროუპ,
იქულაცია დრგლაზ დგქუფო,
იაამთა იხაძ ანგვროუპ,
იაშაზხუ ჩამგურლა ირჭიო!

1941

ლარა ლაზი

აშაფშ დაცგვლფეიტ, დგაკაჭუეიტ,
ლგბლაქუა ირგზბოიტ გუბგლრაკ.
ლგბლაქუა ჩჩა-ჩჩოიტ, იხუმარუეიტ,
დქუფშოუპ მაგაანა ზგნძაკ.

დეიგურდოოიტ ჰაჭკუნრა იჭოგზოუ, —
ზგხ იაქუითუ ჰაშაქუა რჭიარა.

ო, სიაწია, იარბან იაჭფეიფშოუ?

ირლასნგ ჭოგმთო იაჭფვლფეიტ

ჰაიფგრწრა აამთა, აჭოჭიარა...

აქუთარაზი ამვა სანგვლფეიტ, —

აჭრონტაზი სცოიტ ეიბაშრა.

სექუნგზლა სანგზბა ბძგძო ბაათგვლფეიტ,

აქიაკგდგ ჰზგმჭიეიტ აძი აბრა,

აცქურფქუა ირეიფშოხეიტ ჰაგუთგზა...

სხდგრწიაწია, დყალოზარ ჰაბზიაბარა იანგძო,

სგიციგზაჩა ჰაიფგრწრა იაზგფშოუა.

აზან დუ აქუციან ბოუფშოგლზა,

ბჩოეიბგთან ბააქუფალ ბგჩჩა-ჩჩო,

სრაშ კდგრ-კდგრ საქუტიან სანგზნჭიუა...

ბაქუა, 1941

სკკპოვრა

აიბაშრა ღუძა აბარ, იწესიტ,
იხიგლტ აფთეიფშო აგურკა.
სუხუმ გუამწუან. აფსარა
ზენდა ითაციუან. უი იანგფშოიტ
ეიპავდაკ შოცაზ შოურა!

შინეიბაც ანგრპია დნგმხეიტ აძიგდგ,
აფსა, აპია უა ილაშეიტ,
აფსნგ იახგიბაპია იცეიტ
რგნასგფაზ იქუფარც ზეგდგ,
აჭრონტახა აძიკ იეიფშო ეიცნეიტ.

ნას იშოფა, აძიგ ირთოზმა
რგმრა ტიგლა, რგუაზპარა?
აწეიცია აცოშოიოზმა აფსრა,
აბჯარ შთგხნგ ბაშოა იცოზმა
აიშცია, იახგლწგზ აფსგნრა!

ამრაგდ შოგფხაც იფხაშოტ აბრა,
აიბაშრა იალგაშოტ, უი ხარა იზცაუამ,
აშხა ირხაფხაშოტ აშოახუა,
ფხგძწას იმვასგშოტ აგურკა,
ახა, იწოუპ, იცაზ ზეგა ზხგნპიუამ...

აჭოარ, აჭოარ სგუ ზზგნხაუა,
ლეკლა იახგლწგზ ფხაყარა,
შია შიგზხგლწგზ შიოგნხარა
იანგფშოუპ შიგბლა ათაფშორა —
აიააირა შიგმან შიანააუა!

რხაქუიორა იახგლწგზ არფარცია,
რტიგლა ირხათოიტ გუაზპარა.
ნაგძარა აქუზააიტ აფსგნრა,
იხგლწგზ კერ იაფსოუ აქუფაცია,
ხიგმძლ აქუმზააიტ სკკპოვრა!

ტყუაფს, 1942

ასალამ ჯამხია ღო.

ისტახენ, ამჟა სანგქულოზ
ბებლაქუა აკრაამთა რგუძრა,
აბჯარ სგფხონ, უი სახდემძეიტ,
ამრათაშიარახჲ სარა სანდიგქულოზ,
ბგლადგრძქუა აკრაამთა ისციგბძეიტ,
ჭოგმთძო ბაჭოგნ აგუნქარა.

საჰიშა ხუჭგ! აშოთაჭო ბაანგენგ,
ბებლა თრაა ბშოგგლაზ უბრა,
ახუცრეი ალადგრძი ბრგზნგენგ,
სჩჩა-ჩჩო სგბფგრწიტ ბზილა ჰიანგ,
აქუფარა სალალძეიტ ხარა.

იზდგრუეიტ იშომაჭგმ ბგუთგხა,
აგუაშიაჭო ბნეინგ ბგშოტიოუ,
სგმჟა ბაფშოუეიტ ბოუფშიგლხა,
ახა ისგმამ ბაშოყა ანეიხა;
აიბაშრა ანამგს იმშოგნხა
იჰაბჟაუუბ ხაძგ-ფშოალა ითიუ.

ბალახუბ აიაირა ისფგლო,
სგხაარა, აბრანტიი აგურა ბსგრგოიტ,
ატაკაჭო აფსა სნგრფგლო,
ალა სიიიაინგ სგშოცო!
ახა აიბაშრაჭო ესგმშოა იეიგლო,
ზეგჲ რვნგყა იზხნგმჰიგრ ყალოიტ...

სა სკაჰარგჲგ, ამრათაშიარახჲ
სხგ სგრხოიტ; უახჲ სცარც სთახუბ.
ჰაფსადგჲგლ აზგჰია სქუფავუბ,
ახაწარა სთგნხაბ აფსთაზარახჲ,
აფსთაზარაჭო აიაირა ჰზგფშოუბ.

ბაშა ღგყამ ჰია ბარჰიარ ბგმწიგუან,
აშოთა ბნგქულა, ბხგრვშიაძა,
უი დახდგბფგრწგზ უა ბაანკგლან
ბირაყწას იშოგზ ბკასგ ყაფშ, ილაშოააიტ!
„ფხდაყა ამრათაშიარახჲ!“ — ბგბჟგ გააიტ
უი თაჰაუეიტ ხარა ღგყაზარგჲგ ზგნძა.

აქ. ლიუბლინ, 29/VII, 1944

ათაკ

ქო მს

უშიყუ სოუიტ. ათააცია ნასგრტიან,
უი სგრზაფხეიტ. ზეგა შთანხონ.
ლგუ დთაწიუო ჰან დგჩიონ...
აბას ლჰეიტ უი აწგხუტიან:

„სარგდგ სნაგან უა სგყანდაზ,
აკგ სიხუარგნ... სგქუფაუან!..“
დტიან დხუცუა, ლგუ ებაკოუან,
ზაყა დუზგუაყხმოუ უდგრუანდაზ...

ჰაბ დააგგლან უს იჰიეიტ:
„ინაგდა, დად, ჟილარ რუს,
უარა იანუფხმა ქუფავგს,
უი ხდგრჰიაგან იყალჰეიტ.

აფსრა ბზია კგრ იაფსოუპ!
დგდგლ ახან იყამლატ,
ჰარა ჰადგდგლ ტიგმკ იგარტ,
უი აზგ უკაჰარ ხდგს იშოუპ“.

იახმა უზბაზშია სგუ ყალჰეიტ,
უშიყუ სანაფხმა სარა აბრა;
უი ისგცნაწეიტ საყარა,
აშოთა უთალაზშია ისგზშეიტ.

უსხგმგჩიან, აგუაშიახ სნეიუან,
ჰგესთუან ჩან უხდჰ ჰიანგ, —
სტიონ ასტოლაჰო სუზგფშონგ,
უხუ ანგრწარ ისწიახუან...

სარა ისგლშოი ზეგა ყასწაპ,
ოუჰარ უგუ აზნარჰარტ,
სხგ სამეიგძო სდგრრა აზჰარტ,
აწარა შგესწო უაირ იუბაპ.

სა იშოფასთახგუ უი ლასხარტ, —
ილა იჰაქულაზ დთარხანგ,
იიბაშრა უალგან, უეიბგანგ,
აკნგუა ირლასნგ უაჰზაარტ!

ჰლოუ, 30/IX, 1944

ათაბიაჭო

ასაკარა ამიხანგ აბომბა ელაჰაუეიტ,
ადგაღლ წესუეიტ, იაჭუპ აბგლრა...
ამზა შაშაძა აქუფარა იახგლაფშოუეიტ.
აიბაშრა ამთგბე ნავუეიტ ხარა.

ამზა ლაშოოიტ, ამზა შაშაძა,
ათაბია სთაგგლან წხგბეონ,
ახგსრა საჭოგნ. აფშოა ყუანდაძა
სმაღრა ირთალან სემნადონ.

სარა აციახა სგზთადა, ალა დააიგუაძოუპ,
ახგმვას რაციოუპ, იასუეიტ ატრგში.
ათაბია სთაგგლოუპ, ამზა ლაშაძოუპ,
ხუცრაკ საანახუან, სნადიაალტ ანგში...

სგბლა თრაა საწაფშოუეიტ ამზა შაშაძა.
ზაყა ისთახუზეი შირი უახა,
აგატიგლახა ინსგეგზ სოუფშიგლ დგურდმახუძა,
სხგსბე ლაჰაუაზარ დგდრაწას იგაუა.

უი აბგრეი ამზა დშაწაფშოუა ზდგრუაზარ,
აცეხაჭო აკრგზუა ზმახუჭოა ელჰიანგ,
აიააირეიფშო სეიგურდოონ, ისგლშოო სგყაზარ,
აბრანტიი ჭოგსთუან სგბეგ ნგთგანგ.

აბრანტიი ჭოგსთუან: ასალამ ბგსთოიტ სგხაარა,
აცხგრაარა სთახუპ, ატგილაჭო ბგქუფა!
ზაყა ბუსურა იაცგბწო უბრი აყარა,
ირლასნგ იფაჰწიოიტ აიბაშრა აწგხუტია.

აბრანტიი ჭოგსთუან: ასალამ ბგსთოიტ გუკალა,
უახა ამზა ბაწაფშოგრ ჰალაფშო ექუშიარგნ...
აბგრეი ამზა ბაწაფშოლარ, მგშოკგზნგ ხგძადა,
შიგლაფშო ეხგნ ჰია შაჰატრა აურგნ...

სიშ, ათაკ ყალწამა? ბეგკ საჰაუეიტ.
სნაფშოგ-აფშოიტ, იხაშიაშიოუპ ანგში...
ო, მამ, სგუ სეიეეიტ, ატრონტ ელაშოუეიტ,
ახგმვას რაციოუპ, იასუეიტ ატრგში.

ამზა ლაშოოუპ, ამზა შაშაძა,
ათაბია სთაგგლან წხგბეონ,
ახგსრა საჭოგნ. აფშოა ყუანდაძა
სმაღრა ირთალან სემნადონ.

ანთატიი ატრონტ, 1944

სემშამბა

სა სგუ უაქუშოიტი, სემშამბა!
უბრი აზამი აძიგ უიმთო,
სცია-სუგ უზადუ, ნას სეგტო,
აბზაბაა ცქმა ისგრბა!

ზნგ უსგწოუპ, ზნგ უსგქუპ,
ზნგ სუწოუპ, სემშამბა!
აბზაბაა ცქმა ისგრბა,
უახგდგ-ჩოგნგდგ ამკა სგქუპ.

აისრა სალოუპ, აფსა ელგშრა
ასაკარაჭო ხგბრა ზმამ,
ახათა ციგდამი, უი მარიამ,
ახა ისგლშოიტი, ო, ახგსრა!

ალა დახდგყამ სა სრაჰათუპ,
ური დაფგრხოუა სცოიტი უმბოი;
აკგრ ზგჩჰაზ აკგრ იმბოი,
სცია-სუგ იადუ უშაჰათუპ.

ატაკახე სანცო, ახათა ციგდაზარ,
აურთ ანასუა, უარა უსგცუპ,
სარა სგუეისრა უა იჭგცუპ,
ახა ისგუამფხო აკგ სანიოზარ,

აფსა ელგშრა იახმა იუბამა,
აშა ანუქუთია იუმგჩჰაი!
უი სა ისციუძონ, იუმაჰაი
ზნგ ისჰიოზ: იყოუ უბომა,

ქუსქუა უბასმა იცარგმ.
ჩონაქ ჰანგლარ აფსგნრა,
უძმახუ რასჰიაპ უა ჟილარა,
ახთგო იუნგუგდგ ზძახრგმ.

აშა შოუქუთიოუ სგზქუა უკგდწან,
უა სნეი-ააიუა უსგრჩოხუაპ,
უბასყან ეჰაგდ ბზია უზბაპ,
სგფსგ ზაარა უარა იუდწან.

ახა უბრანძა, სემშამბა,
ზნგ უსგწოუპ, ზნგ უსგქუპ,
ზნგ სუწოუპ, ამკა სგქუპ,
აბზაბაა ცქმა ისგრბა!

1944

ც/ბ

აკაზაკცია რაშია

ტამან აფშაპია აკარშირაჭო,
ამცაბზ ქაუქადადხა იაცროლუპ;
აიბაშრა იალაზ იაცგ,
აწლა ამწან აშიშგრაჭო,
იუაპა დგლაპიან დგშთოლუპ,
იკაგრკაგრუა იხაგგლოლუპ იჩოგ.

ახაწა დახაგშთაზ დბგრჯეიუა,
იგუეითეიტ აფსაატი ითგნჩამ,
იხაფგრუა იხალაზ ხგხა.
— „საშცია ისგზრაპია უახანეიუა:
აიაირა ჟიგახეიტ აკგაგ შიგგამ,
აქულავ იშიმგრეიგნ ჰძგხა!“

აიბაშვგ იგუთგხა რაციოლუპ!
ახაძრაცარა იალახუზ იაცგ,
იპია ახაგაუუ იცგრცგრუა,
დარბანუ რაფხა იშთგზხუა? —
უი აქუფარახა ინარგარც იფშოლუპ,
იკაგრკაგრუა იგგლოლუპ აჩოგ.

ტამან აფშაპია აკარშირაჭო,
აფსაატი შიპაპიოიტ ითგნჩამ,
აწლა ზაწი დახაგქუტიოლუ ხგხა:
— „აქუფავ იაშცია აჟიგლარაჭო,
აიაირა ჟიგახეიტ აკგაგ შიგგამ,
აქულავ იშიმგრეიგნ ჰძგხა“.

ტამან, 1943

დუნაი ახეკუაჭო

ახესრა ჰაჭოგნ; ჰეიგლაუან,
ახულფაზ დუნაი ახეკუაჭო,
სვგზა იკაპაზ ჰართ ჰაქუფარაჭო,
სნეიხაგგლოლუპ, დგუაყაუან.

იხგ დვახეიტ აზნგაზ:
„სარა უაპა სგლშაუამ,
სგფსადგგლახა ასალამ...
სგძახუ ეთაპი... იყალაზ!“

უი დშთგზნგ დაყუსთხეიტ,
შა ყუანდა იწკაასოზ.
სგუაზხარა ისგმბაძოზ,
იბლა ხააქუა ნეიქუიფსეიტ.

სშამგშოლან სგგლან სგუჟიჟიჟაუა,
ინაპქუა იგუ ინგქუსწეიტ;
ამრა ითაშიოზ იფსგ აცთაშიეიტ,
სვგზა ბზია, სარღაჟიჟა.

ნას სვაგგლოლუპ. ასაკარახა,
ახგსბქუა ეხსგლძომგზტ.
სგმცარ ფსგხუა სგმამგზტ,
აბჯარ სგფხაონ აქუფარახა.

სპლაშ სშიგზნგ სშოგცცაკუაზ,
ეწგზნგ სვგზა იქუსგრშიიტ;
იაბჯარ შთგზნგ სჭოგნასხეიტ,
დუნაი ახეკუან, ახულფაზ.

ბუნარესტ, 1944

აკაზაქ იხურაშია

სგრჭოგხა, ისთახუპ ისაპარც
 აშოამთაზ აყარმაწგს აბუგ,
 სრაპათნგ სეციაზარგდ სბგმშოათან,
 სეხურა უი აშია იარღმარც,
 სგრჭოგხა, ავგზა, შგუგ!
 აცია სანალოუ სჩოათან,
 სეიწგხნგ სანგქუუ სთახუხუა,
 ბგხციგ სკოფხმა იშქმრააიტ იკახუხუა!
 საფხმა ბგქუტია სგუ ბგრფხარც...
 აყარმაწგს აბუ იხააძა,
 სგრჭოგხა, ისთახუპ ისაპარც,
 სგრჭოგხა სეციაარგდგ ზგნძა!

ვისლოვოდსკ, 1943

ხულბგჩოხან, ფსუა ფაცხან
 ამცა ხეიქუზ იხხაძა.
 უა სნგვნალოეიტ, სგუ ბგლუან.
 ლგხციგ ყუაშოძა, იგუძაძა,
 სვგზა იან ამცა ღვაწხან
 სა ღგსფგლოეიტ, ღგუკოუან.

...უნან! სგზკურბანუ... სგუდკგლ, ნან!..
 ხდგძრაცარა უცან უმააი!
 ფშგშოქუსა უმვა ჰაზგფშოუან..
 უუაპა კნაპან ამცახდ უააი!..
 ან სანგლბა ღგუ თნაგან
 ამცახდ სნაღგეიტ, ილჰიაუან:

— „ისგბგრგუზეი, სგმგურღმაცუა,
 შთა სგფსგრგდგ სცოიტ ჯანათ, —
 სგკქუნ უამი, ნან, უარგდგ;
 ჩონაკ უიმბარ სა სხაჯგუათ
 უგუხააიგონ, უხაძ მჰიაკუა
 წიგცაკ შთიხუამგზტ ბზანწგდგ.

იხდანთოუპ აიბაშრა აწგხუტია,
 ზგვნგყა იხნგმჰიგზ რაციაკუპ,
 ახდგძრაცარაჰო ზშა კათიაზ.
 ჰტიგლა იააძაზ შარღაკუპ,
 შიახრიბაჰია შიგმციეი კუდგრთა.
 ნას იშოფა! უბას აუპ იშოახუთაზ!

ზეგდ ჩონაკ ეცგმციეიტ, ჩონაკ იზააუამ,
 ზხაბარ ჰმაჰაცგდგ ხგნჰიგშოტ,
 იალაჩაპ იყალაზ აჰთა.
 რანაცია რგბლა ითაფშოგშოტ,
 ანაცია, ნან, რგუ ფშოაუამ,
 ამკა ირზგქუუპ აჰთარ.

სა სტიგმა ღვინვიგროუპ ლასსგ.
დგზფგრწგზ ავნრა იზგფშოუპ, —
ათაკუაუი დახაჭოუ ანხარა.
იარა ილა აშოთა თაციუპ,
ახაპარა ახგგლოუ იშთასსგ
მაკმანა იმბაც იზხარა.

იკუადგრ ათძამცაჭო იკნაპაუპ,
იასგმშოა არგცქმარა საჭოუპ;
ინაპალა იიააძაზ იჩოგ
არფგს იმკა იაფშოუპ,
აკგგრკგგრრა იაყუწუამ, იგუნაჭაუპ,
იფაშოაშო იგგლოუპ აღიაჭოგ.

ღვინვიგზ ნას უი, აკგრ ჯაზბახოუ
აკუკუპია სახაჭოუ აკრურა.
სგჭკუნ, სგფსგ შოთოუ უზბარ ყამლარი?
ნან, უზგნვიგ ავნგყა სა სგუყრა,
ზთააცია ზბარ ზთახგმ დუბახოუ,
უან აშოლა დშოგნხო უმბარი...“

უა დაანგგლტ, ან ილგლამგზ
ხუცრაკ ღნგრგნ დტიან,
ილთახგმგზტ ილპიარც აკგგ.
ნას დააქუფსგჩაიტი აწგხუტიან,
იზბანზარ, უი ღგჭკუნ დშოგყამგზ,
სა სეიფშო ილდგრუან ლარგგ.

აძგზბუა, 1945

კლოუტიი აწხ

მე (აყ)

იშოი ჯგსშან წზგბჟონ სგგლოეიტ,
სიშაილასპიან სგცცაკოუა,
აწგ სნალბაან აშოთა სნგქულოეიტ,
ხეგა თგნჩ იციან იკაუუა.

ფსაიტი ბეგკგგ უა იგაძომგზტ,
აწგზ კახხაა ილაშოან.
ლიაბ ზაზგნა, შარდაკ ბეამგზტ,
საიგუა იშიახხა ილაკაუან.

აშხა დუქუა ფშოუან იძგძა,
იყალაზეი ნას უახა?
აფივან სნაწაფშოტ, ამზა ყუაშოძა,
აიზგლარყუნგ იხუყუოაძა,

სქგთა არფშოძოიტ. სხუცრა იალაზ
აშოთა სგქუუპ სშოანხო,
ახა ისაპაზეი სცია-სეგ იაცრალაზ,
უახა სგზმგრციო, ისგუაფხო?

სიშ, აძიგრ ჭოითმა? უა სგნხაფშოიტ
აშხა ციპიგრაახ ზარაძა,
სგუსჩიანძამკუა სგლაფშო რგქუშიეიტ
ეივან წაულახა, იპარაკძა,

ილაკნაპაზ იკუეიციეიუა
აიაწიაქუა ვბა ფშოძაძა.
იწაგა სმაჭგნ, ზნგ იშოეიშოეიუა,
სნაციკაგს რგქუკნგ ხულფაზძა,

ურთ აიაწიაქუა აძიგ ილსგრბეიტ.
აბას ლასჰიეიტ: ჰახად რხვზ,
ურთ რეიფშო ბარგდგ ბზია ბგზბეიტ,
უი ბხაბმგრშოთგნ, იწიახვზ...

უა ჰაიფგრწიტ... ჰზეიბადგრშოამ
შოა ჰაიფგლარ ჩოაჯარა.
უი დარბან ლგხად სჰიაშოამ,
უს იაზეიდუბ სგგუბლრა.

შარდა წუეიტ, სგყაძამკუა,
აიბაშრა სალგან სანააი აბრა,
ლგძახუ სარჰიეიტ: უი დკაკაქუა
ჭოავაკ დამოუბ ჰია ჯარა...

ახა მავ! იყალავ უი დგციაძამზარ,
გუჯარაკ ლოუნგ იმცანა,
აიაწიაქუა დრანწააუაზარ,
სა სხაბარ რჰიარც უახა?

1945

მაი აკვ

საქიოთრა აქუძამ, ისგულაშოიოიტ.
დოესაქარაკ სგლაფშო აქუშოიოიტ.
ჩისაქ სახაფგლაზ სარა მაი.
საიფგუა იყოუბ, სცია იალაშოიოიტ.
უა საზხუცგრ სგუ ეიბაჭოიტ —
მაი სშოაფგლაზ, მაი.

ჩომბა ფჩიხაქუა უა ისგქუფსო,
შოაქუნდა სა ისგწკაასო,
სა სგუამწუა უა სგშოან.
სიი გურხაწაგან ისგქულაშო,
იმგრხუაგა უა ისგქუწიშო,
სუაზგრუა აშოოურა სთან.

სგხურა ხანთან სგზგლომგზტ,
აფსრა მგუოდა სა ისფგრწუამგზტ,
იხგრსგსუა ისხატიან.
ახგსგბე გონ, ეიხსგლაჟამგზტ,
აღვა ხჩგლონ, ისხგწუამგზტ,
აშგუ აღვა ილაშცაზ.

ადგდგლ იწწირაა აშა ცოზშია,
ამრა შოანზონ, მიტი ყალოზშია,
ამრა ჭოგციოშია ითააუან.
იარა უბასყან უი სანაქუშია, —
ჰარ ყაფშ ნეიუან ჯარგმბაცშია,
ილა ითგვრახა იცცაკოუან.

სა სახაძეიტ უი სგგუ იალაზ!
იახა, აიაწირა ზაშოთა ითალაზ,
ანგჰიაჩონგ სგუ თგანგ,
რაფხა სშაპგ ადგდგლ იახაგქუსგრგგლაზ,
აბზიაბარა სგუ იახაძრალაზ,
მაი საფგლოიტ სარა აფსნგ!

სუხუმ, 1946

ღრვეგა აცეხაჭო

აღა დანჰაქულა იქუფავგზ,
ათენი ნხარახი იხენჰიგზ,
აბჯარ იიკგზ იფსგ ადკვლან,
ეიხაჩიო იბლა, იხგ-იჭოგ,
იახმა ირგცქმან ნაპ ადკვლან,
აბარ, იკნეიჰაიტი ათძაჭოგ.

აშა კაზთიაზ იფსიშან,
არგვლარა ხაძგს იშან,
აშგუ ამრა იჭოაჭჰა,
აზაუად აგუაში ხაარტგზ,
აუს ახიუაზ დეილჰაჰა
უი ღრგზნეიტი იშოგიზგფშოგზ.

აღა დანჰაქულა დგცცაკნგ,
უი ღგზფგრწგზ აბჯარ კნგ,
აზაუად იხუცრა იალან;
იახმა იბაზშია ჰოგცბარახ
დანააკნალა უა დაათგვლან,
იჰიეიტი არფგს: — სგულგმწიახ!

არფგს ხაწა ზგუ ბგლუა,
კაფხმა დანაი დგცცაკოუა,
პატუ აქუწო იგუნკვლან,
აცეხ გუეითეიტი უი ცქმაძა,
აგუგუა ჰია იციაჰიო იგვლან, —
აუს აუან ილასძა.

აუს იაზგუაკოუ აბარ ეითა,
იბლა ეხაჩიო — ილაკთა,
აცეხაჭო დგვლოუპ კგრ იაფსოუ,
იუსურა აშთგბე შოგაც ირგოიტი,
ჰაფსადგვლ დუ ახურა იანგუ,
ირღმარც აზგ უი ღგქუფოიტი.

1945

პოემაჰუა



ტიან რაშეთ

(აპოემა)

I

მაშგნა ხუჭგკ ჟივან ფშოტიალა,
აულოცა იქუყმა იააუან იკაუუა,
აბეგ არგან ნას ფშაალა,
აფშოა ყუანდა ემგუჭიაუა,
ასასაირთა აფხმა იაანგგლოეიტ.
ამაშგნა დაქუწგნ უა დააგგლოეიტ
ტიან რაშეთ; გუფკგკ იფგლოეიტ, —
იზგფშოგზ აბგრგცია ნას აჭარ,
აძიაძიალა ინეინგ, აფსშია იაჭიო,
ირკუუან ინაპგ. რაშეთგდგ აბარ,
ათაკ რითან, ათთგნ დახო,
აფხმარცა შოიკგზ დნარაფგგლან,
დნაფშოგ-ააფშოუა ამარდუან დკგდლან
ასასაირახდ დხალტ არა.

რაშეთ იფსიშან იზხარა,
ასასაირთა დნალბააიტ. უს იჭიეიტ
აშოლა მშიაგუ: — „ციგმა უეიქუშიეიტ, —
ამაშგნა ჭოგც უხუჭაიტ უარა,
აძგრხაწა, იუჯგსშეიტ სარა,
უი უბავ იალურშოეიტ რაშეთ!
ამაშგნა დახუაფშოუა დგგლან არა
მშიაგუ. ახა რაშეთ,
აბაჭირა იბგბგშოძა იბგტხაზ,
ილაპა-ლაპაუა ზგჭკვგხაა გაუაზ,
იბლა ადხალტ უი არა.
დხუცუა დგგლან... — „მშიაგუ, სარა
სუხუმ სნალს-აალსნგ იზბარც სთახოუპ;

ჰაბლა ხგზოუა ახაზგნაქუა აბრა
უი ანაპე იქუწანგ იაკვუპ...

— „რაშგთხეიტ, — მშიაგუ დგჩჩეიტ
აბუაფნეიფშო, —

ფსგცქმა უხამზაბ... ახუჭქუა რეიფშო,
აფშოძაქუა ურგშოთოუპ, იახმა, იუბამა
სუხუმ?“ — „იყოუ უბამა,

სგუა, სუხუმ საათლა იაზჰაუეიტ!“...

აბას იჰიან დცაუეიტ

რაშგთ ამშოგნ ახგქუახე უა,

დნაფშოგ-ააფშოუა, დმგცცაკოუა.

რაშგთ ასასაირთაჰო იფსგ იშონაწგ,

რაფხაძა სუხუმ შოიბაზ იჰიარცგ

აჰოარ ანიგჰია, ნას დნატიან

აბას იჰიეიტ უი აწგხუტიან:

— „აბარ იანბგუ აკგრ წუეიტ,

(რაშგთ ლაკუწას იჰიაუეიტ),

შაპგლა მაცარა ვ-მიგბუა

ამვა სგქუნ, სდგზგოუან.

უს სანაი აძვგბუა,

ქდგრალა ინკგლან ადლეუთან,

საბ სიცნგ ხულფაზგ

საახან სუხუმ ზგნზაწიგკ.

უაჰა სგლამკუა სააფსახა,

სუხუმ სანაი ხულბგჩოხა,

უაფხმა იგგლოუ დუმბაძო

იშოგლაშცარა ილაშცახან,

აბნა ტოურეიფშო ბეგ მგაძო

ამამიქუარა ახაფახან.

ამშოგნ ახგქუახე უს აბრა

ფხგძ იუბოზშია ვ-ჯარა

აარლა ციგმზაქუაკ თააუან.

იგუეიგუეიუა იფშოააუან,

რშიაქექუა რაზქუნწა არა,

ყარულციაკ ავან აყუარა...

უი აუხა აძიგ იჭოგ,

სუქმა კარშინგ ალურაჰოგ

სუქიტი. უს იანშოა,

საქუან ხუჭ კნგ სარა,

საქო-ხაფშოუა, სგბლა თრაა

საქოს-აალსნგ აქალაქა ზბეიტ.

ახა იზდგრუაზ აძი დსგმბეიტ...

სარა უსყან სგურვა ზკგდაზ,

სუქსგ თასგდგ იყახგდაზ,

სუქიგურლოდაზ სხააზ არა!

სუქიგურლოდაზ სიზბაზეი სარა?

არა ქმანრან, ჩოაჯარა

იგახან აყამსარ!

სარა იზბეიტ აბაზარ...

ეჰ, საბიც, — აახუავ დციდგრჰიუან,

ქოუკ უაჰარუან, ჯოუკ აღდუან...

ატრეში იასუან, ჯოუკ ქუფონ;

აძიგ იგუთასუან, ჩოაძი დრგპყონ, —

ქოუკ დდგჩუან, ჩოაჯოუკ,

აკგდგ ზხარამ იხუცი დანკგ,

უბაანდავუპ ჰია დდგრჰიაზონ...

არჯიტი ზლგსგზ ჯოუკ ზაზონ;

ჯოუკ გგლან იჩიაუან, —

რთესფგჰიქუა კნგ იფშოუან.

აბას იანგყაზ უი აჩონგ

სარა საქუშიეიტ ანკაზნგ.

ეჰ, დადრაა, სარა მაჰკ იანსგზჰა,

მა სხუჰახუთგრც მალკ რჰა,

მა აწარა სწარცგ

სუხუმ სმაიტი. საბ სიხდგფშონგ,

უი სანშა ადგურ ზახაძგზ,

სუხუმ აბახთაჰო ითაკგზ

იხუ ააზგეიტი. ნას არა,

ათარჯმან დგნკგლან კგრთინგ,

აბახთა აგუაშიაჰოგ ჰნეიტი.

ადგურ დააიუაზ ჯგშანგ

სარა უაყა კგრ სფშოუეიტი; —

ვგეშგდგ ისგზგოიტ უს სტიანგ,
ანა ბაშა, ადგურ დგზბომ,
ათძე ხაშაშა აკგდგ აპიომ...”

* * *

აჟიგტი სუხუმ ზეგა ზააუაზმა,
რაშგთ ინაან უი მარიაზმა,
აკგ — ახარჯ, კბა — ინარან,
ნასგდგ აქალაქე ჩოაკდან,
ანა აჯაეილარ რგუ აზბგლუან,
აპტნგ ქალაქეწას ირბაუან.
სუხუმ იყან ინგნჰიუაზ,
იკნგ დანნეილაკა იზგფშოუაზ
აგულა, აზლა ეზაუან,
„უახდცა უაალგეიტ!“ ჰია ინაპქუა რკოუან.
ნას რგუთა დგრტიანგ,
იაჰაზ, იიბაზ ინწააუან;
უი იაჟიბე სსირს იკნგ
იცონ რგვნგყა აწზ განგ.
უი მოუ, აბარ შარდა წძომ,
(ბზანწგკ ისხაშოთნგ იყალაძომ),
ჰგულაკ სუხუმ დგყან დნეიტ,
ჰართ ახდგბჰარ უახა ჰაიზეიტ;
უი იჰაიჰიეიტ: — „აკგ აწაკძამკუა,
ახალა ინგყუო ინგმჰასძაკუა,
აქალაქე იალან აკ ფგრუან,
უი ჭთამაბილუბ ჰია რჰიაუან“.
მა აკამბაშ, მა აჩოაკგ —
აწაკძამკუა ას აკგ
ახალა ინგყუეიტ ჰია უაჰახოუმა,
ასწიყა ამც რჰიო უბახოუმა,
ჰჰიან, უი იიჰიაზ სსირს იკნგ,
აწიგ დახაჰწეიტ. ნას ჰაიმპნგ,
უი ჰანგიფგრწ ჰაჩჩეიტ ციგაძა,
სარახ, სკატიეიახ ფწიონ ზგნძა.
ამც უჰიეიტ ჰია ას ყალომა,

გილორაკ ჰაყან, შთა ჰხუჭქუოუმა;
უი ანაკუხა უი კაამეთზააპ,
უახგკ ფჰიაყუაკ აჭაუაზააპ.
„ნას ჰგულა იიჰიაზ ზნგ,
ჰახეიქუშიალაკგდგ ჩჩარხუს იკნგ,
უი ალა ჰიატი ჰამაძამგზტ,
ახა უსყან უი ჯაშატიძამგზტ...”

II

რაშგთ აჰთავახა დგნხაუეიტ,
„შხარტგკ დამოუბ დგნხაუეიტ,
აქერმა რახუ იაფცანგ,
აფსთა დთოუბ უახგი-ჩონგ,
ჩონაკ დნარფგრშიან იუძაუამ,
უი ირახუ ნგქუნგ ძგ იუძაუამ.
ახა რაშგთ იახა აბრა,
სუხუმ აბუხთაჰო, აფსარა
მაჰიწას იახდგგლოუ იკახუხუა,
ახუცრა დშოამაზ დთახუხუა,
სა დგზბეიტ დტიანგ...
აქსენტ უი დიცუბ... ახა ზნგ,
აქსუნ ჰოგხა აქსენტ ზახაძუ,
ჰარა დაადგრუაზარ ახუთოუბ.
აქსენტ რაშგთ იშოოჭერ იაუბ;
ზგუ ეილგოუ აძი იაუბ იარა,
იახა ილშოოიტ უი არა,
რაშგთ დიაფგზან, აკ აანმგჟ,
იციაჟიაშალა უს ხრგჟ-ხრგჟ,
სუხუმ ზჰაშას იამოუ იჰიარც,
ნას დნალგა-აალგან იირბარც.

აბარ, რაშგთ იჩოგრხოიანგ,
აქსენტ დიცნგ ემანგ,
აჭლგკა დაქუტიანგ დცაუეიტ.
რაშგთ არაყა იბაუეიტ
აღბა დუ „როსსია“ დთალანგ...

ნას უანტიი უი დხენჰინგ,
 ამშოგნ დგძხგწგნ სსირს იენგ,
 აფავ დანნგქულა ითგნჩა იბონ,
 ათთგნ დახო დქუაჯოუა დცონ.
 აჟიგტიიტი აბახთახე უი დანნეი,
 ამცაბზ აფგრქე ჰია იმკოუეი,
 ილახე იალწნგ იკათიეიტ
 აფხძე ხეშიაშია, იგუ ეიბაკოუეიტ...
 ახუცრა აფთეიფშო იხათაზ
 დციგრჰაზშია დაალწგნ, უს იჰიეიტ:
 — „აბრი აკუნ აბახთა, დად, აქსენტ!
 აბრაკუნ ახაქუითრაზ იქუფოზ
 აყარსა ხეშიაშია ხეგრზგფშოგზ...
 აბჯარ ძეხგანგ ირგზთაზ,
 ანხაცია აქუფარახე ირგფხმაზ,
 აბროუპ აძგრხაწა ორჯონიკიძე დახდთაკგზ...

აბროუპ სანშა ადგურ ზახდძგზ
 ჰიაგუჟელა დჰიგნჰანგ ციგდალა,
 დახდგრშგზ არფგს მაძალა!..
 ირჰიოიტ, უსყან აძი ზნგკ,
 აშთახა ფიწიარ ზგნზაწიგკ,
 დეითაქნარჰარ ყამლარგზშია,
 ნას ახაქუითრა ირთარგზშია,
 ახა ადგურ იზგ უი ყამლჟეიტ,
 დგზხგლწგზ აჟილარ დრგფხჟეიტ;
 დთახჟეიტ აშაჟიცია რნაპაჰგზ,
 ამშოგნ ახგქუ, აყუარაჰგზ...
 იახმატიი ჰაამთა, ადგურ, უარგდგ
 იუბარ მიტი ყალოზმა ნას? „...
 ილაკთა აალაშცან ზგნძას,
 რაშგთ დგნთალან ნაყ აბაა,
 დნაფშოგ-ააფშოუა იბლა თრაა
 დხუცუა დგგლან ჰამთაკგ.
 ახა რაშგთ იბომ ჯარგდგ
 აგგგშიგგცია რხარფანგ

აქორულცია რშიაქქუა კნგ.
 ახი ელაჰაიტ, იბგახეიტ,
 აჟიგტი ზაკუნწას იცახეიტ!..

ს. ხმა არაყა აუაა ნხოიტ,
 მორხუაგა უა იკათხოიტ,
 აბაჰარა ახგწიაუეიტ იარა!
 ახუცგ ააძართაჰგ ჩოაჯარა,
 ახუცქუა აჯჯაჰია რნაპქუა ყდო,
 ილგზ-ჰგზხმა აშია ჰიო,
 რაშგთ იანიბა, დგჩიაუა,
 ჰამთაკ დხუცუა დგგლან უა.
 რაშგთ დნგმზჟეიტ უა მიტიგკ,
 უს დგშენეიუაზ ჟიპავგკ —
 სუხუმ იალანხო არა,
 ჰგგც ეთარჰარც აფსარა,
 აწგრკანტ, ალომ, აბაჰა კნგ
 აუს ახდგრუაზ იცცაკნგ,
 უი იბოიტ დახდგფშოლაკა,
 ზგნძა იშოშითგზ უი აკუაკა.
 არაყა ჯარა ანგში ფგრყოიტ;
 აძგმკანგაგა ატრუბა შთარწოიტ
 ანა-არაყა ჟიპაჯარა.
 აუსურა ელაშოუეიტ, ჩოაჯარა
 იყუაშო-ყუაშომა ეიშთარგგლო,
 ახან დუქუა ახდდგრგგლო,
 იცლაბნგ აუს ახდგრუა არა,
 აუსურა აშთგბჟ გოიტ ხარა!
 აბას, სუხუმ უახდგფშოლაკა
 ჯარა ბაჰჩაროუპ, ჯარა — აპარკ,
 აქალაქე საათლა იაზჰაუეიტ.
 არადიო ხუმარბჟ იაჰაუეიტ,
 რაშგთ დახდნეილაკა იგუ აზჰაუეიტ,
 ავგნ დუქუა დრგზუაფშოუა დახდცო,
 ზეგა კუეიცეიუეიტ იკაჰქო.

სუხუმ აპარკქუა რეიწგბძა,
 რაშგთ იანიბა იფშოძაძა,

იგუაშემხ იაცლოეიტ. ნას იარა,
 უა იგუალაშიტ, ანკა აბრა
 აღი დუ აბნა ნახათაზ,
 აკამბაშქუა აძგტყუა იანგროთატიან,
 ახა მგზკვ აფხა არი ათგფ
 აბაზარ შოგყაზ ზდგრზ რაშგთ,
 ილაბაშა იუიკა იაწარგვლან,
 ინაპე იეშაკა იალშუა დგვლან,
 უი იჯეიშონ ზეგა აბრა;
 აქონტან იარშიუაზ აძ ხარა,
 იბლა თრაა დადგუაკვლონ,
 აძხეჩჩიხა იბაზშია იგუ აღხალონ,
 ახა იხუცრა აკვ იხნაცონ,
 აქონტან იარშიუა აძეიფშო იცყდონ...
 რაშგთ იიბო იგუ თნაგონ,
 იფსგ ალახან აკვ დანახუაფშოუა
 აშიალა ასახა თიხპ უპიაპ,
 აკ იხუცუაზარ ყალაპ,
 დხუთ-ხუთუეიტ დგშთაფშოუა...
 აბას იიბო იგუ აცნეიუა,
 იხთგრფა აჭატი იშთანეიუა,
 იგუ კარშინგ დგქუა დცოიტ.
 აშხა აშაპაჭო უი იბოიტ,
 რმახუჭოა დეკქუა ელჰიანგ,
 გუფვკვ სუხუმაა რგჩოშოანგ,
 აულიცა ხაჰილა იზჩაფოზ,
 აულიცა ჭოგცნგ იყაზწოზ.
 რაშგთ არაყა ჰამთაკვ
 ახაჰიქუა ეივეიწონ დგცცაკვ,
 უი აუსურა უაჟი იმბეიტ, —
 ურთ დრგცხრააუან... ნას დცეიტ
 აიხამკა იავარშინგ იგოუ,
 აულიცა შაცლა ითაჰიჰიოუ
 დანგლან; უი არა
 იზბომ აბაჰჩარა იგუაზხარა!

აშხატი აგახა ილაშოუ,
 აულიცა ლენინ იხაძ ზხგუ,
 აულიცა დანგლან ურთ უაჟიგ.
 აულიცა ელაჰაუა იკუმეიგ,
 აულიცა დნეიუეიტ, დგცცაკდომ,
 აულიცა იმბაკუა დცადომ, —
 აულიცა რგდხალოიტ იარა,
 აულიცა ზეგა სსირს იბოიტ აბრა.
 აულიცა აგანქუარჭო იშთასსგ,
 აულიცა-ლაჰაუა იგოიტ რძკვ
 აულიცა ბებშოძა იპტუა.
 აულიცა რგდხალო დშოანხაუა,
 აულიცა თგჩ უს დცაუან,
 აულიცა დჭოგხაზშია იბაუან.
 აულიცა ჯგნ-დუკაჭო უი დანნეი,
 აულიცა დგვნალან ამუზეი,
 აულიცა ათოურგზ ზჰიო...
 აულიცა უანტი იგუ შიაჰიო
 აულიცა-ჩჩო იბლა, ილაკთა,
 აულიცა დანგლან დცოიტ ეთა.
 აულიცა დგშოანეიუაზ ააიგუაძა,
 აულიცა აძჩარა ამჩოხაკ იფშოძაძა,
 აულიცა ტეატრ ყუაშოძა იბოიტ,
 აულიცა შოჭოგცუ აქსენტ იჰიოიტ,
 აულიცა კუაპეიშია უაალა უი შოგთიუა.
 აულიცა აქსენტ რაშგთ დიაფგზან დცოიტ.
 აულიცა ახეიხდოუ რაშგთ იბოიტ,
 აულიცა არხა იქუშია აუასა,
 აულიცა ამაშგნაქუა ეცრგვსსა,
 აულიცა სუხუმ იშოალოუ იახა აბრა.
 აულიცა აქალაქე უაალა ითიუპ, აძი ჯარა
 აულიცა უსდა დგვლამ, ზგგა ცცაკოუეიტ,
 აულიცა რაშგთ ფგთრაქ დგრზგფშოუეიტ,
 აულიცა ახა ინაცწა ინგყუაშია,
 აულიცა ახაჰ ჰია ილაბაშა ნარს,
 აულიცა ამშოგნ ახგქუახა დნეიზარ ნას,
 აულიცა ათუჯარცია ტიანგ იახდასუაზ აბაქე,

იდგრტ უი აქალაქე აკუაქე.
ათუჯარცია იბღერპიპიო,
„რიწა“ აფხა აჩაი იახუო,
ეფხეყუყუა იანტიაზ, ჯაფხა
რაშეთ იგუალაშიან იახა,
ილაშცეიტ აზნგაზ ილაკთა,
ახა იარაზნაქ უი ეთა
იბლა ეხაჩეიტ იხააძა,
აფშაპია დანნგქუფშო ითბააძა.

III

ამშოგნ იხშელაუა აწიაფშ,
იჯუპარუან ახულფაზ აშიაფშ;
ამპგლწას ამრა ნაყ ხარა,
დგაგლში-ეიჯანი ახეივწო ჯარა,
ამშოგნ იხუწაწია იცეიტ!
აფშა ხაშიაშიაძა ისუეიტ,
იცრგშოძა აციქურფქუა არა,
იბგლგო ინასუეიტ აყუარა.
ასქაღა აანგენგ აშოხუა ცოიტ,
სალამშიკ აციქურფქუა ირზგნხოიტ, —
აქგქუახა ინარგოიტ იჩია-ჩიო!
ბასლოეი ამშოგნი ეილაჩოჩო
იხეილალო აქალაქე აყნგ,
ახულფაზ რაშეთ იხგ ლარყუნგ,
იშამხგ იქუენგ აფხარცა,
უარლა-შეარლა იარპიაუა,
აკგ დაზხუცუა დგშთაფშოუან...
სუხუმ აზგპია აკ იბბუან
იმატარა უა დახტიაზ.
აშიაკ იგუ აწან იშოთაშოუაზ
ნას დვაგგლან დნეი-ააიუა,
აფშაპია დნავალტ იგუ აცნეიუა
იკახუხუა იახგგლოუ აფსარა.
უი იბონ: ჯარა მშოგნუბ,
ჯარა აშხა შითგშოლა იხგბუბ;

მეოღქუა ექუჭოგზთუაზ ჩაჯარა,
ახა რპიოზშია იბონ იარა.
სუხუმ შითგშოწას რჩეიბგთან
ახულფაზ ამშოგნ ახგქუან
ახეი-იიუა რფსგ რშოიტ.
ახა დგზდგრუა მაჭამ უა,
ახა ეიხგრხო აფსშია რპიოიტ,
ახა ხეინგ ინაპქუა კოუა!
ფსშოთა თგფნგ იყალოეიტ
სუხუმ; არა იააუეიტ
ახალოეტი, ბაქუანტი, ნას მოსკვა,
ახაინგრაღ, ლფოვ, ტაშკენტი,
ახაინგჩარანტი, ნას იშოფა!
უი გუცხუციას იშეიტ
რაშეთ იახიბაზ უაჟი არა.
იქუა იკგდწან იხთგრფა,
უს დნეი-ააიუან, ახა აქსენტი
უს დააიფგლან, ემანგ
აფშაპია ინგქუსიტი იცტაენგ...

„შითგ-კაკაპიტი ჰაფსგნრა
აფსადგაგლ დუძიეიფშო. იზბოიტ სარა
აქლარ რგრჭოიამთაქუა ირგზპაიტ,
აფსნგტიი აბგრგცია რგხაძ ჰმაპაიტ
იხა; რაშეთ ეიფშო ურთგდგ არა
რბავხატირა ააბაშოტ ჰარა...
სუხუმ აბგრგცია ეზანგ
აფიგტი დარბან იზბახაზ
აშია რპიო რგუ თგანგ?
ახა ლარ ზგუ ფწიახაზ,
რაშეთ იახა ჰჭოფხა დგგლან
აშია იპიაშოტ, აშია ენრაალან.

IV

სუხუმ ალვა ნახაფაზ,
აქო დგუარგუარუა ხგხა დახაზაზ,
ამცა ჰანალაზ ეილარა,

ავოყრდ დაჰზაიშთიტ აბრა,
ათსნგ იააძაზ ბერია ჰგუაფხარა
ბზგნწგკ ეიწახარა ზქუმ,
უფს იათშიმახაზ, ო, სუხუმ!

(რგუ აცფგჰიოიტ ანხარა,
სუხუმ იალანხო ჟილარა. —
რგფსგ ანგრშო ურთ არა
აშია რჰიოიტ, იკუაშოოიტ,
ურთ რაშიაჰგ სა იზბოიტ
ჰათსთაზარა ფხაყა იშოცაზ,
ჰავნრა ჰგუარა იშაზჰაზ.
აბას რაშგთგფგ იახა აბრა,
ზგუაშამხ იაცლაზ, ზთახრა,
იბავხატირა დუ ჰირბაშოტ,
ჰათსთაზარაზ აშია იჰიაშოტ, —
ახა ატეატრაზჰ ჰმგცცაკგრ
აბარ აამთა ცეიტ აკგრ,
ახუმარრა იალაგარ ყალოიტ,
ატეატრაჰჰ აჟილარ შთა ეიზოიტ.

* * *

ათხგნტი ტეატრაჰჰ ნგჰიაწას
აფგმცა კახხაა იფხოიტ ზგნძას,
კუაჰეიშია უაალა ითიუჰ იარა,
აბგრგცია გქუგგლარც არა,
ილგხჰგხბა აჟილარ ფშოუჰ,
გულა იაჰიოიტ, ირთახოუჰ
ათარდა აატგრც, აძი დქუაცომ,
ამწ ფგრუაზარ აშთგბჟ გომ.
ნას აშშგჰია უა იატუეიტ
ათარდა, ზეგა უახა იფშოუეიტ.
აბარ ურთ ირბოიტ არა,
აბაჰჩარა შითგზშია აზხარა,
იყუაშოძა აბგრგცია რაციავძან
ასცენა იქულაზ, ურთ ხოიადან;
ილდაზ-ლდაზუა ჰამთა ზმამ,

ზუღუ სიგ გგჩამ აძი დუბუამ.
ნას დ...სკიან აბგრგცია რუადიკ,
რგსგ რხთეიწეიტ აშიაქუაჰ, —
ზგნძა ირციაეიონ აჰთარჰგნ...
ნას იციგრწგზ ციგაა დგუკგნ,
ურთ დახყაზან აჩამგურ;
ასამეინყაბჟ უა იმდადგრ
რგუშიამ აჟილარ, ირგუაფხთეიტ,
აშია ეთეიჰიარც რთახხთეიტ.
ახას აძიადიალა ეიმდო
ასცენა იქულონ აშია ჰიო.
ახა აინყაარაშია ანგრჰია უა
აძი დააქულთეიტ ჰკუნწას დფგრუა,
იშა ფგნწა დგქუგგლტ, დშაციხარტიოიტ,
უი იბლა ზნგკგფგ იმწგსიტ,
დქუაშოეიტ იშოიათიაზ აფსუაწას,
ასამეინყაბჟ შოგოზ დგდწას.

ახა არი აშთგბჟ ნას ექუტიეიტ,
აჩალაჰჰ თგნჩრახტ, ზეგა ძგრკუეიტ;
ზგმზახუ რგმაზ ურთ არა,
რაშგთ იციგრწრა ზბაზ ჟილარა,
უი დგქუგგლარც იზგფშოგზ,
გულა იაჰიოზ, იზთახგზ,
ასამეინყაარა იაქუშიომ, იშოანხთეიტ,
უი იციგრწრა ციგაა ირგუაფხთეიტ.
ახა რაშგთ დმგცცაკჰეიტ,
ასცენა აწკარახა კგრ დნასკეიტ,
თგნჩ დრგლაფშოუა ჟილარა.
აქიჰ იმჰიაზარგა უი არა
იხგ-იჰგ არგამა ზეგა სჰიეიტ,
აქილაჰჰ ბაჰჩარან იყაზწაზ
ითაბუჰ შორეიჰიაზ, იშოირჩოხუაზ.

(რაშგთ დყუაშოძა დგშოლახეიტ
ახა ილაკთა ხაა ცქაოუჰ ზგნძა;
აბახუ აფშეიფშო დგლულუაძა,
იკგრ დჰარხანგ, ახა აუკგ,

ზებავ ზციგლასუ წარკვ,
 ახა დოგნჩუბ დგცცაკძომ,
 ბზანწგკ უი დგუამწუა უბადომ.
 მა აბნაზარაჰო, მა ავნგ,
 მამზარგა უი დნგყუაჰნგ
 იარა უანიცუ უფსგ უშოიტ, —
 უმვა კააჰხოიტ, იაიგუახოიტ,
 ალაჰ ჰიარადაგა იაჟია ფყოუბ,
 აშხა ძგხეიფშო იაჟია ცქლოუბ,
 პატუ იზაქუბ დგურღა-ჩჩარ,
 აძიგ დილარწომ აჰთარ...
რაშგთ დეიქუხაფს დეილაჰიოუბ,
 ძგნგდგ-ფზგნგდგ ზეგა აყოუბ,
 იკუმეიი იკაბეი ეიქუწანგ,
 იყამა იყუნგმკუა ეიქუშოანგ
 ივნაში დნგმწგცზარ ყალაჰ.
რაშგთ ასცენაზ დშოლოუბ უჰიაჰ.
 იყუარდი დაახან უა დნატთან,
 ივგზა ბზია უსგდგ იხიან,
 უა ირციაჟეიიტ იხააძა,
იახა იბამა აფხმარცა,
 ახმდაჰია ირხუმარტ, უი ნახგს
 ზეგა ხნახტ, იროუტ გუბლგს.
 აფხმარცა აშია უხგ-უგუ ითალოიტ,
 არახუცქუა ეხგრჰიალოიტ:
 აჟილარ ანკაა აგუაყრა იშოთაზ,
 აულუ იშოაწაზ, რგბლა შოხუაზ,
 ნასგდგ უი იაჰიეიტ არა
 აიაირა შოგრგაზ ჟილარა,
 რგჟივა ეიბგთანგ იქუფო,
 ამილათ ედგგლან ფხაყა იშოცო!
 აფხმარცა ციაჟიოიტ იაგუარფხა:
 აიბაშრა იაშოთოუ ხაცინმგრხა,
 ასაბრადა რჰგზხოუა იხგძნარტიუფიტ,
 ამცა რგჟიწო იჰოაფნაჩოუეიტ,
 იანნაკოუეიტ უი რხგციკუაკუნ!
 რაშგთ იაშია სსირს ირკგნ

იროუტ ხალაჰო უახა არა
 იროუტ ხალაჰო რგუაზხარა.
 რაშგთ იბას ჰამთაჰგ,
 აფხმარცა ირხუმარტ დმგცცაკგ;
 ხ.ს. უი დგნჩ უა დგშოტიაზ,
 ა.ხ. იბაზ იგუაფხაზ,
 ს.ს. იბგჰია აშია ჰოგცკ
 ხ.ს. იბგჰია აშია სსირკ
 ა.ხ. იბა იანიწან უაჟი არა,
 იროუტ ახმდა ჰია, აბარ იარა:

ს.ს. იბგჰია ახმ-აფშოა!
 ა.ხ. იბა კაკაჰლა, ულაშოა;
 ს.ს. იბა თგფნგ უყაზწაზ,
 უარა ზნაჰალა უკაჰჰაზ,
 იფსგ უხაზწაზ ჰა ჰსუხუმ,
 იროუტ აჯაჟილარ ხგმძო ზქუმ.

ი.ს. იბგჰია ზჰოაჩხო ესგმშოა,
 ა.ხ. იბა ბაჰჩრა, ულაშოა!
 ა.ხ. იბა ზგრშოთგზ ახმ ზმოუ,
 ა.ხ. იბა ჰპარტია ფსგს იაჰხოუ,
 იროუტ, ეიწახარა ზქუმ,
 ა.ხ. იბა ზგრშოთაჟა სუხუმ.

ს.ს. იბგჰია ამრეიფშო ილაშოაზ,
 ა.ხ. იბა ზგრშოთგზ აფგნწას უზშოაზ,
 ს.ს. იბა — ზჰოაჰიატიგ ყალო;
 ს.ს. იბა — ჰიააირაჟუა იკაჰჰო,
 იროუტ, იდუძან ითაბუბ,
 უარა ადგდგლ უაქულახარც ჰოახგუბ!

რაშგთ დვაგგლტ, დგდრაწას
 ა.ხ. იბა ეინყაბჟ გოეიტ ზგნძას
 ა.ხ. იბა რციაჟიო... აწგხუტიანგ,
 ა.ხ. იბა იქულან იეიბაჰნგ,
 ი.ს. იბა აბგრგცია „შარათგნ“,
 უი ზბოზ ჰგმძო უს იფშოგნ,

აკრამთა ირხაშთუამ, ირგუაფხეიტ,
 იუგუამფხო აუმა, იფშოძახეიტ.
 ნას იშოფა! აკგრ იაუიხმოლუ,
 ზხახუ ყუაშოძა იშოლახმოლუ,
 აგურვეი აგუაყრეი ირციგნხაზ,
 არცჰარა დუქუა იდგრუახაზ,
 ახა ბზანწგა ზგუ მცაძოზ
 პარა ჰბგრგცია ჯა ზბაძოზ,
 აშოა რჰიოზარ იახა ას,
 რგფსთაზარა ეილფხეიტ აუპ ძენძას.

V

აწხ ცახან. იშოფა სსირუ,
 აწხ განგ უცია-უეგ იანგრუ
 აშოა ანაკუწიშო უგუახგ;
 უაჰიშა ხგრჰიგ ფშოძა, უთახგ
 აპოეზია ბჯარწას უგუ არხაწო,
 აწხ განგ უი უჩათო,
 ახუცრა სსირქუა ანუთოლუ,
 უახა აუადაჰო თენჩ უანტიოლუ.
 რაშგო ატეატრახდტი დხგნჰინგ
 ასასაირახდ დხალან, დტიანგ
 აკრამთა დხუცუან, ათთგნ დახო...
 ნას აფენჯგრ აფარდა დვახო,
 იხგ ვეიწგხნგ დანგფშოგ,
 სუხუმ დნალაფშოტ, ზელმათამ,
 სუხუმ კახხაა, აცია ითამ.
 აზაუადქუა ექუჰგროთუან... დძგრკუა,
 რაშგო დხუცუა დგგლან უა.
 აძგმცა კახხაა იკუეიცეიუან,
 ნაყ ამშოგნგუ უსგაგ იხციეიუან,
 უახგფშოლაკგაგ აციგმზა არკგნ,
 აგურ კარშიზარ იუბარგნ.
 აეწიაქუა ილაფშო რგქუშიეიტ ნას,
 ახა აკ რგლშიან ხუშოფგრდწას
 წაყა ინთალან იეჰეოძა,

აქსიზარა ინალოძიტ ზენძა...
 აქსიგლა იპიონ: ზეგა ეითაშიოიტ,
 აქსიგლოიტ, ითაშიოიტ,
 აქსიგლოიტ, ნას იხაშიაშიოიტ...
 აქსიგლოიტ რხაპ კგმთოლუ ფსრა-ძრა ზქუმ,
 აქსიგლოიტ ნაძაძა ო, სუხუმ!
 აქსიგლოიტ დგშოხუცუაზ უს არა
 აქსიგლოიტ იწაშიეიტ იარა
 აქსიგლოიტ ჰს. ჯა დახდგნხო.
 აქსიგლოიტ იკაჰჰო
 აქსიგლოიტ პასაბლა აძგმცა აკოუეიტ;
 აქსიგლოიტ რგუ იშოაჰიო...
 აქსიგლოიტ იწაშიეიტ, იბაუეიტ
 აქსიგლოიტ აძერმა რახუ დგზცუ, —
 აქსიგლოიტ აშხა ილბააზშია იზცუ,
 აქსიგლოიტ იაზნოლუ, რაფხაა დგგლან,
 აქსიგლოიტ ლა დუ ივარგგლან
 აქსიგლოიტ აფსასა დრგფხმო დცოიტ,
 აქსიგლოიტ დგუარწუაშია იგუ იაბოიტ.
 აქსიგლოიტ ნკაბეიტ. რაშგო არა
 აქსიგლოიტ იკაბა აჰიგნწირა,
 აქსიგლოიტ-ააიუა აუადა დშოგკნაზ
 აქსიგლოიტ გოეიტ. აბარ წხგბეონ,
 აქსიგლოიტ რაშიაბე გონ.
 აქსიგლოიტ კგდწან იძგრკუაზ,
 აქსიგლოიტ გუანგლა უს იპიონ:
 აქსიგლოიტ რაშია უგუ ზარხაწო,
 აქსიგლოიტ უი უიყარო ახაა ზაწოლუ,
 აქსიგლოიტ ჰჰოგ ზხოლუ უბრახა —
 აქსიგლოიტ დგყოლუ ჰაბ, უი ზეგა ჰახა
 აქსიგლოიტ კგდლუ, ზეგა ჰაიბოიტ,
 აქსიგლოიტ ჰაფსთაზარაზ დხუცუეიტ, ფხაა ჰაიგოიტ“.

ნას ლაახაჰიგნ ტიან რაშგო,
 ათძამც იკგდგზ აპატრეთ,
 იბლა ეხაჩხო დნახუაფშოტ უა,
 ადუნეი აჯაუილარ რგბლა თრაა

იახეი-უახეი იზგეშოა!
 ჰამრა ფხოზარ ას ეიფშო ხაა,
 ზეგა ჰაგუ იაქუშო ნაზგეძაზ,
 ზეგა ჰგულგრთა, ზეგა ჰზააძაზ,
 ჰაფსადგდელ დუძა იკაჰჰაზ
 აბას იზგრშოთგზ, ახად ზაგაზ,
 აფსგ ახაზწაზ სა ს-სუხუმ, —
 უარა უოუპ, სტალინ, ეწახარა ზქუმ,
 უარა უოუპ აიაიშა ჰა იაჰზგრწაზ,
 რაშგთ აშია იჰიო დყაზწაზ!

სუხუმ, 1945

სართ სასრგყუა

(ალეგენდა)

სართი აფხა ადიაჰგ,
 სართი აშოვგკ არკდელ იასუან, —
 სართი ეიდგელან რგჩოშოანგ,
 სართი იქულზეიტ, უა ევასუან,
 ვგჰა ემწაკაძონ.

სართ სასრგყუა დყუნშანგ,
 სართ რგხუმარა დალარწომგზტ,
 სართ დნაშოფოუპ ჰია დშანგ,
 სართაა დუქუა დრათიარშომგზტ,
 ტიგმეს დრგფხაძონ.

სართაა დრგლან ზუაჟიარფეს,
 არკდელ დასუან დგურღმახუძა
 სართ სასრგყუა იცენხურას, —
 რაჰიშა ზაწიგ გუნდა ფშოძა,
 დჰიანგ დგზგრტიაზ.

სართი იასუან შოვგკ აუა,
 რგშოგბე დუხზეიტ, უი დგდრან.
 ახას დუ აფხაა ღებლა თრაა
 სათანია გუაშა ნართაა რან
 დრგლაფშოუა დტიან.

უს დგუალთეიტ უა ჩოუავგკ,
 აიხატი გუარა ადიახაღა,
 დჩოგრფა-ჩოგრფო, ო, მიტიგკ
 უახი დნეიუან, ჩათაშალა
 ზენდა დკაფხაუან.

სათანია-ფჰა ჰგელთეიტ უა:
 — „ნან, სგჰკუნცია, აძი დაჰთოუპ,
 მგხმტიგკ დააიუეიტ დლაშოაუა.
 შიგიფგლ ასას, უს იახუთოუპ!“ —
 გუაშა მგეჰდა დშოანხაუან

— „ასას დააიზარ ჰნეიბ უაშთან“!-
ნართაა ჰგერთიტი. უი ნახგს,
აშოთა აწგხუახა ამპგლ ცან,
აიშცია ეიდშოგლონ, შგუახგს
იგუჟან ესანგ.

ასას იააიუაზ ქლგხუ ნარჯხდოუ,
დაადგხგლან აინატი გუაში,
აფსუა ხაწა ზგხაძ ცახდოუ
იყამჩგ იყეიტი, უი აგუაში
იყუბასა იკაფსანგ,

აშოთა დააქულშეიტი. „უა მშოგბზიაქუა!“.
იაჟია ათაჟ იმაჰაიტი.
უი დატიარბომ ნართაა დუქუა,
იბეჟ რლგმჰა იადმგრჰაიტი,
აძიგს დშანგ.

ასას დაარა იგუ ნდგრხეიტი.
იხალა დჩოგეიწიტი, იჩოგ ჰგეიჰიან,
სათანია-ფჰა აფსშია ლგეიჰიან,
ასასაირახა დხალან დტიეიტი,
ილახა ექუწანგ.

გუაშა ჰგლოთიტი უა ეთა:
— „ნან, სგჰკუნცია, მიტი ყამლააიტი,
ნაყ იფგშიწია აწგხუტია
ამპგლ ასრა, ხამძლ შიგმგააიტი
შიგუღნგ შიშოგფშოუა!“

უსყან გუნდა ლგბლა ჩიონ,
ასას იააიუაზ დბანგ,
ლჩამგურ შოგხნგ აშია ლჰიონ
ახან აქუციან დტიანგ,
აშოთახა დნაფშოუა:

„საშცია დუქუა სათაშიგმწან,
მიგლა სგზთიუაზ.
აჰიგჰი ფშოტიალა იჩოგ დაქუტიან,
დჩოგეიწიტი სგზზგფშოუაზ.

სარა ხაყახ იცეიტი იშოფაზური,
საჩიყარი ხუაჟიარფგს?
ჩიოგ ასგ ბზია დაბაზბარი,
საოოლმწან შთარნახგს.

საჩოლიტი სან, სათაბგმწან,
ხლოგმა ხშოგლა სზააძაუაზ.
აჰიგჰი ფშოტიალა იჩოგ დაქუტიან,
ფჩოგეიწიტი სგზზგფშოუაზ“.

აჩოგ კაგრკაგრიტი ახგ იკახან.
აჩოგ ხერფართა იჯოგრ მაცარაზ,
იკრსიწია ანგში იწაზ,
უი ხაფგცლა იკნგ იკახან
იწხნგ ინკანაჟტი.

ქლგხუბა იჩოგ აშთაბჟ იგუ იახუან,
უახა დგნხაფშოიტი, — აშოთა ითან.
იჩოგრფა-ჩოგრფო ახუდა არხუან,
იფხმონ ავრაახა, იზგფშოუან
იკგდყაო აშაჰქუა.

ნას უი აკუხეიტი, იყამჩგ ევგრჰიან,
დაქუტიეიტი იჩოგ დახაძანგ.
ფქუაშოა-კუაშოო იალურა რკაჰჰანგ,
იხან წიცარა დაადგხგლოეიტი
იბეჟ ჰოაცაძა:

„ნართაა ფაგაქუა რაჰიშა,
სარა საჟიახუ ზაჰახდოუ,
აფსრა ბზია ხაძგს იშა,
სააინგ სგგლოუჰ ქლგხუ ნარჯხდოუ,
ბგფა იგუაღანგ!“

გუნდა დგფეიტი, აუფშიგლ ფშოძა,
აქუა დალწირაა დკაუუა,
წაყა დნეიუან დბგრლაშოძა,
აქლგხუბა ვგზარა ლგზუა
დლგმწასნგ დიკოიტი.

იხატიგ შკგლქუა უა დრგნგგლან,
ნას დააქუგაჟგნ ახაშგცბეიფშო,

გუნდა ფშობა დიგუდკლან,
„ჩოუ“ ანიპია დცეიტ ახჷფეფშო,
აფსუა დკალადა.

იაფხა იყაზ აიხატი გუარა
უი დახგფან დკაუუა,
არხა დგჷულჷფეიტ ჰიგჰი ფშოტიალა,
დცეიტ აქლგზუბა ფსაატი ჰასაბლა
ნართაა ემწიანგ.

ადაულ იასიტ! ნართაა ეგუნგკიტ,
ირდგრტ ირგხგზ. იშოგფშოგზ,
იშოგმგულძოზ ახაძ რხგკიტ.
— „ღარბან ხაწოუ ჰაზგუალგზ,
იხამჰიუა იშოიანგ?“

ნართაა ჩოგჷილჷფეიტ... რაბჯარ შოგზნგ,
დგრგულაგზ ხუაჷიარფგს,
რალა იშოთალტ. არ ევასნგ,
ელაარცგრუა უი ნახგს
ინეიუან იწგსნგ.

ნართ სასრგყუა იგუ იაუამ,
დღგჰიეიტ დნეინგ იან დახატიაზ.
— „სან, აჰყუაჷო, სა დსგშოუამ,
აზინ სგბთარ, ჰალა იცაზ
სილგოიტ სიხაძანგ!“.

სათანია-ფჰა აზინ ყალწეიტ.
სასრგყუა დაქუტიან იჩჷეიქუა,
ილა დიშოთალტ. უი დფგრძეიტ, —
დგრხგუუაან დახაძოზ ადიქუა,
ირციაჷიონ დგდრაწას.

იჩჷეიმაა კავუან, ამცა იალწულაზ,
მაციგსწას იშოახა ინხაუან.
ახგმვასეიფშო უს ინეიუაზ,
იჩჷგ აფგწა არშიაა იასუან,
დცონ დგთყაანგ.

ნართაა დრგხაძეიტ. ხარა იაანიჷგზ,
ჟიახა-ჟიგმშო იცახაზ

ჩოუ... მამაქ იგზნ
ჩოუ... მამაქ იგზნ
ჩოუ... მამაქ იგზნ

ჩოუ... მამაქ იგზნ
ჩოუ... მამაქ იგზნ
ჩოუ... მამაქ იგზნ

ჩოუ... მამაქ იგზნ
ჩოუ... მამაქ იგზნ
ჩოუ... მამაქ იგზნ

ჩოუ... მამაქ იგზნ
ჩოუ... მამაქ იგზნ
ჩოუ... მამაქ იგზნ

ჩოუ... მამაქ იგზნ
ჩოუ... მამაქ იგზნ
ჩოუ... მამაქ იგზნ

ჩოუ... მამაქ იგზნ
ჩოუ... მამაქ იგზნ
ჩოუ... მამაქ იგზნ

ჩოუ... მამაქ იგზნ
ჩოუ... მამაქ იგზნ
ჩოუ... მამაქ იგზნ

უახუნლატიი ალაპია

(ლაკუპ)

აპი აპკუაჲიი ამკა იანგლჲეიტ,
ამშოგნ იხგლანს იცეიტ ნგყუარა.
აწზგბჲონ ამზა რნგჲქალო იანგგლჲეიტ,
ხრა დუძიკ იავსნგ იშონეიუაზ ხარა.

აშოხუა აანგგლტ. აბლაქუა წარდა,
უახუნლატიი ალაპია რხალჲეიტ, —
ალაპია ყგრუჲეიტ აბეგ ხმანთაძა,
ამგჲოდარაზ ურთ ამკა იანგლჲეიტ.

— „ამშოგნ აწახჲ პაშოხუა რპიგნჲეიტ,
იყაჲწაზეი პართ ციგმარას?
აწნგშო ტიარაჲო პამკა ფგრწიეიტ,
აციჲურფა ჰხატიამოტ შთა ზგნძას.

აფსრა ხჲშიაშია ნაყ იფხმოუკერ,
ო, ალაპია, იყერუა ჰხახჲგ,
არგცჲარა ჰზგნიაზ ნაჲყუკერ,
იუსთოიტ არაზნგ, ახჲგ“.

— „ამაზარა საშთამ, არაზნგ, ახჲგ,
არგცჲარა შიაციგზგარც, — აგუაყრა,
ბცია იალაშიაზ სა სზგნ დგუაღჲგ,
სა დსგთ დანბოულაკჲ ახშოარა“.

„სტეფოლმ, დუსთოიტ უი სცია იალოუ,
საგუაჲეი სგმოუ ახშოარა.
ამოა, პაციგხმჩა, იარბან აგუ იალოუ,
უი ზამ ამშოგნ ციჲურფარა?“.

„აქუაჲი ალაპია ლგრგულჲიტ ზგნძა,
ლალოთარც დლოურ ახშოარა.
ალაპია ხგრხუეიტ, იფრიტ ილასძა,
ილაპიტ ამზა ლაშოარა.

აპი აქუაჲიი რგნგყა იხგნჲიიტ,
ამსარა იალგჲეიტ იკუაფძა.
ამ დგგზმალძა იჲთაკმა ირპიიტ,
იოგფაჲო დანტია დხაყუძა.

უი აახგს ხუმზ ნწიეიტ ინთაკუკუა,
აქუაჲი იაალგგხან დგშთალოჲეიტ.
ამოტი ზფეიფშოგზ დცონ დწგჲუკუა,
იწგჲუტიან ახშოარა დლოუიტ.

ამაბი დარფგსხჲეიტ, აბჲარ იწეიტ,
აწგს მკას აბლა თიხოუან.
აქუაჲი ილჲიახმაზ გურჯას იყალწეიტ,
ლგჲკუნ იზგჲია დგუაყოუან.

— „ო, სგხაარა სან, ბზგნიაზეი?
ზგლახჲ ეიჲუბწოიტ სანგბბო.
ისციგბძო არბან, ბზგჲუშიაზეი,
იზბან ალაღგრძ ზგზკაბთიო?“.

— „სათოუმწან, სგფშოქა, ამშოგნ აგუაჲოგ,
აგუაყრა სანაჲუშია სგჲონახრაც,
სცია უალაშთან უანგყაზ, სანნეი აფსრაჲოგ,
ალაპია სგრგულჲიტ უასთარც“.

— „ო, სგხარა, სან, აწიგუარა ბაყუწ,
იარბან გუთგხას იბგმოუ?
სგლახე იანგრწაზ ანუპ იშთანცც,
ზეგა აკოუპ, სანიოიტ ისფეიფშოუ“.

ჩინაე შგეგმთან, შარდა იხთან,
ადიახე იწააუან იყუაშოძა.
აჰკუაჟი მაქმანა დგმგლაც, დგშთან,
ალაჰია ყვრიტ, იყვტსდა.

აფენჯგრ ივგლფრან იაავნაჰაიტ უა,
იაავნაჰაიტ აუადაჰო აჰამთან.
— „დსგბთაროუპ იბხგლწგზ ბგუ ზგზბლუა,
ბამეიჟან აჟია ისგბთან“.

— „ანცია დშოაჰათუპ დშოსგმამ აწეი,
ისტოუბოუპ დშოსგმამ ახშოარა“.
აჰკუაჟი დგაჩამკოიტ, ამიტი ყამლოეი,
იაბალგოი ილგდუ ახარა?

ალაჰია გუაან იყვრუა იგგლტ,
ამწიგეიჟაჟუა შთნახოიტ იკაჟგზ.

— „დაბაყოუ ნას უი, არფგს დგბხგლწტ,
სა სოუპ უი ღშტიუ იბდგრუაზ“.

უბასყან არფგს ჟიაჰ შიგქუსა დგრთან, —
არკ ირეილდგზ ახაწა.
ამშოგნ ნგრცი აფჰიგზბა დჰიანგ დიზტიან,
აქმალმარიაცია ხგნჰიხმან ააბგკაა.

აჰიგნთქარ იფჰა უი დიითარც იძბეიტ,
არფგს უახე ამვა დანგლაშოტ.

— „ლა ლყგნდა სნაძანდაზ“... უი ბზია დიბეიტ,
ირგბჟაჟუ ამშოგნ დუ ღხგლაშოტ.

— „ო, სგხარა, სან, აწიგუარა ბაყუწ, —
იარბან გუთგხას იბგმოუ?
სგლახე იანგრწაზ ანუპ იშთანცც,
ზეგა აკოუპ, სანიოიტ ისფეიფშოუ“.

ჩინაე შგეგმთან, შარდა იხთან,
ადიახე იწააუან იყუაშოძა.
აჰკუაჟი მაქმანა დგმგლაც, დგშთან,
ალაჰია ყვრიტ, იყვტსდა.

აფენჯგრ ივგლფრან იაავნაჰაიტ უა,
იაავნაჰაიტ აუადაჰო აჰამთან.
— „დსგბთაროუპ იბხგლწგზ ბგუ ზგზბლუა,
ბამეიჟან აჟია ისგბთან“.

— „ანცია დშოაჰათუპ დშოსგმამ აწეი,
ისტოუბოუპ დშოსგმამ ახშოარა“.
აჰკუაჟი დგაჩამკოიტ, ამიტი ყამლოეი,
იაბალგოი ილგდუ ახარა?

ალაჰია გუაან იყვრუა იგგლტ,
ამწიგეიჟაჟუა შთნახოიტ იკაჟგზ.

— „დაბაყოუ ნას უი, არფგს დგბხგლწტ,
სა სოუპ უი ღშტიუ იბდგრუაზ“.

უბასყან არფგს ჟიაჰ შიგქუსა დგრთან, —
არკ ირეილდგზ ახაწა.
ამშოგნ ნგრცი აფჰიგზბა დჰიანგ დიზტიან,
აქმალმარიაცია ხგნჰიხმან ააბგკაა.

აჰიგნთქარ იფჰა უი დიითარც იძბეიტ,
არფგს უახე ამვა დანგლაშოტ.

— „ლა ლყგნდა სნაძანდაზ“... უი ბზია დიბეიტ,
ირგბჟაჟუ ამშოგნ დუ ღხგლაშოტ.

— „ო, სგხარა, სგზ ლარყუძანგ,
აჰკუაჟი სბგჰიოიტ:
სგბთარც, უი სგშოწანგ,
სგლარც სგუ აჰიოიტ“.

სგფიჟრა ბაახეიტ, იცოიტ იტტანგ,
უაჰაჟიშო, ათამცაჰოგ იენაჰაუპ.
აჰსგნდა, ზნგჰ ჰაზნეირ ჰაიბგანგ,
აჰსგნდა ათახოუპ, ირჩეიტოუპ.

სგგჰ უი ამწიგეიჟა შარდა ითბააძოუპ,
აჰსგნდა უხმარ ამშოგნაჰო, —
აჰსგნდა უხმგსგრ, უარა უფშოჰაძოუპ,
აჰსგნდა სუშოუეიტ აგუარფაჰო“.

აჰსგნდა იშოიწეიტ არფგს აბრა.
აჰსგნდა ამშოგნ ციჰურფარა,
აჰსგნდა დშონეიჟაზ ხრა დუკაჰო ჯარა,
აჰსგნდა ალაჰია იყვრუა.

აჰსგნდა დაწალან დცოიტ ჰარაკა,
აჰსგნდა დგეიჟან ესააირა.
აჰსგნდა ალაჰიაბჟე იაჰაიტ ააიგუაძა,
აჰსგნდა იგუეითეიტ აციაარა.

— „მშოგზბია, სტგრხაწა, უაბაცოი უხთიაალა,
აჰსგნდა სუშოთან უზბომგზტ.
აჰსგნდა სოუპ უზტიუ ხათალა,
აჰსგნდა უსგლთახმან, სუნოიმგზტ“.

— „ო, სუპიოიტ, ისარაძე, სარა ისთახუბ,
აჟიკ სეხაარა ილასპიარც.
ნას აბრაკუზარგდგ, იახგუთახგუ სხიოუბ,
სხიოუბ იახგუთახგუ სუფგლარც“.

— „უს ანაკუხა იუნგსწოიტ აღდგრა,
უაშთან უახგზბო უმვაშარც.
სარა სუნაშოთრემ უყუხ ანგზგა,
აჟია ისგუთაზ უამეიქარც“.

არფგს იზბლაც თგზნგ იაგუეიტ,
იშა გჟინგ იცეიტ ირაპათძა...
აწგუტიან არფგს ამშოგნ ჩგრცი დნაძეიტ,
იფსგ იზგწუა დყუაშძა.

არფგს აშა იგუწკაძასა იცაუან,
აფჰიგზბა ლაფხა დახგგლას.
უი ღვგზცია ახტიაზ იგაჩამკუა იფშოუან,
იზდგრუადაზ არფგს იფგლას!

აფჰიგზბა დშოანხეიტ, ჭგმთძო დტოან,
ილპიარა ღჭოამშოი დძგძონ.
ახა ირლასნგ აშოარა ნალგხყან,
აძახრა დაყუწნგ დვაგგლონ;

არფგს დგქუფრააიტ, წივანწიყა დცეიტ,
ასაკარა დუქუა დგრზფრაა.
აფჰიგზბა დიშთალტ, იარაზნაკ დიხძეიტ,
ღგლაფშო იზღგრფომ დიხგბაა.

— „სეხაარა იახა ულახჭოგხძა,
აქუფარახა უცომა ეთგმწას?
იუხზეი, იუგუუპ უყუაშძა,
იუგუწკაძოიტ აშა რვაშოწას?“

— „სათაბგმწან სეხაარა, სარა უს ისფეიფშოგნ,
საყათიეიტ ალაპია იშოგზბო.
სშა აჟიიტ, სგბლა თნახგნ,
სგმვა იაფშოუპ ისნგძბო“.

ალადგრძ კალთოიიტ აფჰიგზბა დგუკუა,
იხახუ ყუმშიგშიძა იფხაპიო.
იხციგ ტატაძა იალშუა ღნაპქუა,
ეიფხგშოაუა ილკოუპ ღგუ აპიო.

აფჰიგზბა შოკუაყუა გურკალა დთიიტ,
ალადგრძ რვაშოწას იკალთიონ.
— „უან შიიფხგძ ჰანასგფ ღთიიტ,
აგუნაპა ყალწეიტ იმვაშონ“.

— „იზბოიტ, სეხაარა, გურკალა ბგშოთიგზ,
იზდგრუან აბას ბშოგსფგლოზ.
სანიეიტ ისფეიფშოგზ, — სგლახა იანგზ,
სარა უი სახგფან საბაცოზ“.

აფგრგა იჩეიეთეიტ არფგს ეთა,
ამიტი ხიფეიფშოგზ დდიქულოეიტ.
აფჰიგზბაგდგ დიშთოუპ, დაანგგლომ ოჟიშთა,
ღგმწიგჟივქუა ეიწგზნგ დხოიაალეიტ.

დხოიაალეიტ იარგდგ, ნას წივანწიყა დცოიტ,
ასაკარა დუქუა დგრზფრაა.
აფჰიგზბა დიშთოუპ, ირლასნგ დიხძოიტ,
ღგლაფშო იზღგრფომ დიხგბაა.

— „ბგზპიგ, სეხაარა, აფჰიგზბა, ბგზპიგ,
ბთააცია შოგფშოგზ იგუამწიიტ.
იანგჟნგ ბცეიტ ბგზგ აში აარტნგ,
ბახძცოზ მპიაკუა ბდიგლწიიტ!“.

— „იარტგზაიტ სუნ აში, სარა ისზგფშოგზ,
ისგშთაზ რთახზარ ფსრაჩონგნდა.
უარა აქუფარახჲ უცოიტ, სარგდგ ამკა სანგზ,
უარა სუცოიტ, სგზტიომ სრაპათდა“.

არფგს წაყა დცეიტ, ნას წივგნწიყა დხიიალა,
ამშოგნ დხგლჲეიტ აფთა ციგრწიტ,
ზნგ ილაკათეიტ, ილაშცონ ესააირა,
ირლასნგ აფჰიგზბა დგლციგძიტ.

აფჰიგზბა ფხმა დცონ, აფსაატი ილფგლოზ,
მახა-მახა ემგხნგ იშთალწონ.

ახა ალაპია ლბომგზტ დახჲეიგლოზ,
დგლბომგზტ არფგს, ლგფსგ აცცონ.

არფგს იზჰგლოთუან აკგრ ილზაფსაზ,
ამშოგნ დუ აფავახჲ დანგლჲეიტ.
არფგს დგჰან იბავჰუა ხჲკაფსაზ,
დანგნაფშო, იყუაშოდა იგუალოეიტ.

უი ლგუ თნაშააიტ, დგჰუფრააიტ ეთა,
უახგნლატიი ალაპია დაფგლარც.
ამრაგგლარახჲ დცეიტ, ამრათაშიარახჲ, იუიშთა,
ლშა მუყუა ავნგყა დგხნგმჰირაც.

აფჰიგზბა აფსაატიჰუა ამკან ილფგლოზ,
ირკუკუნგ ილგრშიუან იციგხხაა.
აწგხუტიან ალაპია ანგლბა ლგუ იალაზ,
ეიმჰგჲეიჲია იშთალწეიტ იფგხხაა.

უი რგუაყნგ ილშიტ, დაანნამკგლტ აკგდგ,
აშა ლგმყუწკაასო დყუაშოდა,
ლგხაარა იზგპია დთახჲეიტ უა ლარგდგ,
ლხგ იჰულწეიტ არფგს ნაძაძა.

ჭლოუ, 1946

აითაგჲეუა



აჟია აკგზა სტალინ იანდ

მ. ისაკოვსკი

უი ახალა იაიტი სამფხაძაკუა,
იაიტი ახალა ეიწახარა ზგქუდამ, —
საქუითგზ უი აჟია სჰიარც სემფშოძაკუა,
სგუ ისნათაზ აჟია ნკგლაშა ზმაძამ.

იაჰზაიტი უი ამშო. ინაძეიტი აქოჰიარა,
ადგდელ ათენირა აგახიტი იშოახუთოუ.
ითაბუპ უხაწარაზ; კგრ იაფსოუაზ უუავრა,
უჯაბაქუა რზგჰიან ზგნძასკ ირაციოუ.

ითაბუპ, ჰარა აგუაყრა ანჰამაზ,
აქუთარაქო ამჩ ახაჰაუთაზ აზგნ.
აკგზა სტალინ, ჰართ უგურა შოაგაზ,
ჰზგ აგურა ჰამგოზარგა ყალარგნ.

უარა გუღგრთას, გურხაწაგას უჰაუიტი ნაძაძა,
აღა იიუხაზ ღზგრციგმცარტი ჯარგდგ.
საქუითგზ, სუეიხგრხუან ადგდელ აყნგნძა
ითაბუპ ჰია უაჰიან ისრგლულუარც უნაპგ.

უწაბგრგრა აზგჰია ჰათსადგდელ ხაზგნაზ,
უხაძ-ფშოა აზგჰია, ირაზძოლუაზ უგუ.
იცქმაკუაკუარაძა იყოუ უფსთაზაარაზ, უდურაზ,
უარა უშოგყოუ ეიფშო უახაგყოუ აზგ,

ითაბუპ, არგცჰარა დუძაქუა რაან,
ზეგა ჰზგჰიან კრემლდაქო ახუცრა უაქოგნ.
ზეგდგნჯარა უჰაცუპ ულაფშო გრხაან,
ითაბუპ უარა უახაჰამოუ აზგნ.

აშოქუს ჭოგც აზგ ანგჰიაჭოაქუა

აკარა ჰია უიავა საათკ ირგლგუიტი აბარ,
აქულაცია, აგულაცია, სგუა, სთენხა,
ესგშოქუსა იშოაფუ ეიფშო, იათიოუბ ისჰიარ;
შიაიი, ჰაფგლავ ნას აშოგქუს ჭოგც უახა!

შიაიი, იშთაჰგბ აღრუჰია ჰაწიცაქუა ითიუ,
ჰაქუნგჰიარც ჰაფხდაყა აფგხდაშია იჰაუშო,
ჰტიგლა ბზიახუდა ჰანგზარც ჰშოანუ,
იაჰქუაშნარც ამაზარა იშითლაშოა.

შიაიი ნას, ახდგრფარ, ეითაჰგბ აკაკა,
ჰაიაშარა აზგჰია, ჰაფსთაზარაზ იჭოგცუ.
სტალინ დუძდა ჰაიქუნგჰიაბ ჰა ჰგუაკა,
იზაჰტიბ ნას უი ასალამ ჰგურდმარა იაცუ.

უი ჰაბ, ჰვგზა იაჰთახძოუ,
ინგჰიაჭოა შთაჰგბ დჰაგგმზარც,
იზეილდაჰშაბ ანგჰიაფხმდ ირეილდძოუ,
ზგქმნაშოქუსა დგშოჰამოუ დჰამაზარც.

დგრვეგდგ აკაკა, სვგზცია, აღრუჰია,
დგრვეგდგ იშთაჰზროუბ ნგჰიაჭოაკ;
აზეიფშო უს აზგჰიან იქუფო აღმარაჰია,
ირზაფაჰშაბ, ახდგრფარ, ჩოა-წიგცაკ.

აჩოავრა მარგმაყოა ჰაქუჰალარც,
იბარაქმათხარც ჰმაზარა იზგზჰაშოა,
აქუოურა იანამთოუ ჰახამგშოთლარც,
ამგრხუაგა ჰამაზარც ესგმშოა.

ადი მავ იჰიაშოამ ნაუნაგდა ჰგურდმარა,
ახფატიი აწიცა შთაჰზარა აბრა,
ადიადიალა ჰაზგნტიგ შიგშოქუსა ჰგწრაცგ,
ჰნგჰიანგ აღგდგლ ჰაქუზარც ჰარა.

დგრვაგდგ აკაკა, ავგზცია, იაქუშიგფსა,
იანგშიგგლ აღრუჰია აწიცაქუა შიჰოაფხო
აშოქუს ჭოგც აზგჰიან, აბას ესგშოქუსა,
ჰნგჰიაჭოა აზაჰკლარც აიაირახჰ ჰაზგო.

სტალინ იზაკუან დუძია

ჯამბულ

საშობაჲ უნავლა, აქგთაქუა ურფელ,
შიიზგძგრკ აკარშირაქუა აშიაჰიაჲ ჯამბულ!

სარა სფსთაზარაჲ აზაკუანქუა ზბახდან,
ურთ აზაკუანქუა რგლა სგბლა ხუახდან.

აგურკა სარაჲიხდან, სგლადგრძ შობონ,
აგუაყრა სთაგგლან, სფსთაზარა სჯაბონ.

აღლაჰ იზაკუან, იზაკუან აბლაი,
აშაარწიგრა ზგმყუწკმასოზ ნასგდგ ნიკულაი,

ართ რზაკუანქუა რგლა, იაჰციგრგონ ჰხუჰქუა,
აჯაჲილარ ჰიგნჰან, ითაციგნ რნაჰქუა;

ჰაძლაბცია მჩგლა ჰაიუანწას ირთიუან,
ახანდეიცია ზინდან, აქგთაქუა თაციუან.

ართ რზაკუანქუა რგლა, ამუჩაცია ჩონ,
ჰახუდა იქუტიან, ირთახგზ ყარწონ.

არი ამთა აზგჰია იხნარწიონ ეილარა:
აზაკუანდარა, ამლაკრა, აფსრა.

საშობაჲ უნავლა, აქგთაქუა ურფელ,
შიიზგძგრკ აკარშირაქუა აშიაჰიაჲ ჯამბულ!

ამკახუასთა უანგმწგრ ამკადუახჲ უაგოიტ,
არკაშოქუა ეილაწიან ამშოგნ დუ იაზცოიტ, —

ახაჰი ურშოგრგდგ იალშოოიტ იფჲიარ,
ახაქუითრა იაშთაზ ირგჲეიტ უი აბარ.

აფსთაზარა ხაზგნაჰო იჰოოიტ ახუჰქუა,
ადუნეიაჰო ზეგა რეიჰა იჩოოიტ რხგრჰქუა.

აკოლხოზქუარჰო, ურთ აშია იაცჰგხოიტ შგჲა,
აშიაქუა ირეიდძოუ, აშიაქუა გუჰა.

უციაჲია, სდომბრა, აკოლხოზაა ურფელ,
შიაზგძგრკ იაშია, აშიაჰიაჲ ჯამბულ!

შიგსზგძგრკ კასტეკ, კასკელენ, კარაკან,
საქუნგჰოოიტ ასოვეტმჩ დუძია აზაკუან.

აზაკუან, ჰარა ჰგუაწან აშია ზგრჰოო,
აბგრკ დგჰკუწაზტიუა, აიაიირა ჰზგრგო,

აზაკუან, აფსაბარა აფსგ ფშოჰა ზლათოუ,
აჯაჲილარ ირზეიფშოუ, აჯაჲილარ ირზშოოუ,

აზაკუან, აჩგვჰკუნ დნაზგო დფგრუა,
ახაწარა ილშოარც უი იმჰა აზგრტუა,

აზაკუან, ჰზააძაზ, სგფსგ ზგჰჰიაროუ,
ახაძ ფშოჰა აზთაზ კულიაშო სგზკუხშოოუ,

აზაკუან, ჰასაბიცია რგბლა ხტგრცგ,
აჰონგ ქალაქმახჲ ინაზგო აწარა რწარცგ.

აზაკუან, ზინლა ჰაიყარაზტიგზ ზეგდგ,
ამილათქუა ჰაიაწიახუ ფხალარც ესქმგნგდგ.

აშია შიპია, ახდგრფარ, აშიაქუა ჭოილააიტ,
სტალინი კონსტიტუციაზ აშიაბე იაზჰააიტ.

შინეიბაც, ახდგრფარ, შინაპე ეიკურშო,
აჟილარქუა რეიშარაზ აშიაქუა აფწო, —

აშიაქუა, ჰაფსადგდელ არშითრაზ იქუფო,
აშიაქუა, აიაირახე იჰაფხან ჰაზგო.

მილიონ უაა ილაფშო ჰხეუპ ესგმშოა.
სტალინ დუძა, ჰაბ, ჰგუადაფხა!

1936

ლენინი სტალინი

ფსრაჩონგნძა ჯამბულ იხაშოთუამ უი ამშო,
დიგლბალა ატიგლა დანგქულაზ ახჰიეიფშო.

ადგ-გლ იწფრაანგ იცონ, იცონ იკაუუა,
ილაფშო ნახყდონ აბაჰჩაქუა, არხაქუა გდაუუა...

აშაც არციაჟიონ აკარშირა დგქუყა დახდცოზ,
სიბირყთეი ალტაიყთეი იცონ აფთა ილაკდოზ.

აფსაატი შიაფგრჰაფქუა იზგმჰიოზ აძი ინგს,
იახაფგრუან აძ კეიუ, აძგ ცცაკგ არგის.

აბრგნჯგრთა ეიუჟრაქუა ამგრხუაგა რნგქქონ,
კარმაკჩი აკარშირაქუა ჩოაკრალა იზაზონ.

აფსლგმძ ეიგუდწაუა იბუნტუა იცაუან,
აძგ ეწია არალ ეილაჩიხო ილაკდუან.

არახუ ირგუარწგრთოუპ, აჩართაქუა ციქურფოიტ,
აკტიუბა ჰკარშირაქუა რთგფჰა ფშოძა ლაშოოიტ.

ართქუა ზეგა შოჯასშოზ სგლაფშო ნახდქეიტ,
ვოლგა აფშოაჰია თბაა, სხგ-სგუ ზეგდგ აზცეიტ.

იმშოგნხან, ეიქუციაშ უი ცონ ითბააძა,
იახაგდჟუან აფსაატი ფშოძა, იყუაშოძა, ილასძა.

იზაკუ ტიგლა ხაზგნოუზეი! უი სგქუყა სნეიუან
სშოანხო,

აჟიფან ჰარაკ ამწან ასოვეტ უაა ახდგნხო!

სა სნეიუან სგუ თძგძო! იზდგრუან იშოგხარამ იარა,
სგულგრთაზაწი, სგფსთაზაარა, აპთნგ-ქალაქე მოსკვა!

აბარ, უი სჭოფხმა იააგელტ იკაჭქო,
ამგრხუაგა აკუწიშიო იკუეიციუა ეილგჯო!

ისაპაიტ სარა აბაჰია-ბლდ აბეგ-ხაა იგოზ,
იზბეიტ იკაჭქა-კათხო ულაფშო ზგოზ;

ახან ხდგწიცარაქუა, ნასგდგ მეტრო;
აჰონტანქუა აძგჩოჩოქუა რგუწკაასა იახდცო...

გუანგლა ისპიონ: აბრაკუნ ლენინ დნეი-აიიუა
დახმანგზ,
ამცაბზ იავგზაზ ახაწარა ზგციზ.

ხათარნაკს ყაზახტიი აკარშირანტი იცაზ,
სნეიუან ამაგზოლეი სვანალან იზბარცი;

კრემლდ ახდგლოუ ახდგბლაქუა ზხოუ,
იზგრკაჭქო მრაწას, ჰართ ჰალაფშო ზხგუ;

ამავზოლეი უა იგგლოუპ ადუნეი აგუთანგ,
აჟილარქუა რჩოეიბარკნგ იახმნეიუა იწგსნგ.

დნეიუეიტ უა ათაჯგქე, ოიროტ, აყაზახგდგ
ზგუ ბზიაბარალა ითიგზ ილახე ეიქუწანგ...

აჟილარქუა სრგცნგ სგუ ძგძო სნგვნალტ,
სგლახე ვეიწგხნგ აშშგჰია სააგელტ.

იზბოიტ, აკუბა დთოუპ უი, ახა დგციოუპ უჰიაბ,
იხდქ უჰიარ უი ათჰრგცი ჰია დააქუტიაბ უჰიაბ.

აბირაყქუა ხდგხუან იხაკნაჰაუ იბაუამ,
აჟილარქუა ივსუეიტ, ახა იარა დქუაცაუამ.

ზგბლა ხუაზ სარა აშოლა ისპიო იაჰაუამ,
ყაზახშიალა სხუთხუთუეიტ: აფა იყენტიი სალამ!

თოუბა სპიონ გუანგლა ლენინ ეიფშო სყალარც,
ლენინ იეიფშო სხუცრაც, ლენინ იეიფშო სქუფარც.

ჰახშარა, ურთ რხგლწ, აბიფარა ზეგდგ,
ირბარტი ირაჰარტი პოემალა ისპიარცე;

ლენინ ადუნეი ამრეიფშო დშოამოუ ვაფხმა, —
ლენინს იჰამოუ სტალინ იაუპ იახმა!

სარა ზეგდ რეიჰა ანასგფ ზმოუ შიპიავნგ სყალოეიტ,
სარა კრემლდ სგვნალან სტალინ დგზბეიტ!

აჟილარქუა ზეგდ რგოჟოდ სტალინ დუ სიდგგლან
სარგდგ,

აღშარა დუ ზმოუ ისრგლულუეიტ ინაპგ.

ანაპგ, ესგმშოა აიააირახე ჰაზგო,
შოგქუსგ ვაჟია უახგდგ-ჩოგნგდგ ამკა ჰზგრბო;

შიიხგნკაჟიი ჟიოხუ მილიონ ვგკ ჟილარა,
ათსთაზარა ხაზგნახე, ამგრხუაგახე, ფხაყა!

უი ნშოგვლა პაძირი ეწიაჯაი დრეიჰაუპ,
აუატიგვსა რზგჰია დჰალალუპ დგუცხუპ.

უი იმჩხარა არალ აწკდგს ეიჰაუპ ხარაძა,
ილარგზ ზეგდ აბგკ ეიფშო დგრბოიტ უი ზგნძა.

უი ამრეიფშო დჰარაკუპ, დდუძძოუპ, დკაფხოიტ,
უი იმგრხუაგა ხააძოუპ, აჟილარქუა არფხოიტ!

ოკეანწან დდუძძოუპ, ოკეან წაზმაძამ...

იგუ იალოუპ ჯამბულ ბგზშიალა დხდგლულუამ;

აქა იზხომ იცაქაბე ახაპი იგალარც,
სტალინ დუძა იშოთიოლ დშაპარც.

სარა აკარშირახ სტაპ სგლან შგეძა,
აკოლხოზა ადრუპია ეიზგზგაპ სწგრძა.

აღმარაპია ჰშიაპიო ითაბუპ ჰია ჰპიალაპ,
აგუგუაპი აძგჩაქუა რცაქაბე გალაპ;

აშაც ქაშიქაშიაპ, აკუარაქუა ჩილაშატ,
თენჩ იხუმარლაპ აფშა, აჭასა აშთებე გალაშატ:

ნახეხი, აეწია ახეკდუ ხარაძა,
ავოყუდ იზგ ჰაშიაბე ნავლაპ იხააძა!

1936

გამარჯვება

(სიმონ ჩიქოვანი)

ზუავგბეშარა ითოლ, იხუქუ, აბგრგ იშოლახოლ,
ამრეი ამზეი ზხაფხო ჰაქივან გუაკა აწაყა,
ამჟა უახდანუ იანუფგლო ურთ აკრგზბახოლ,
რგბლა ჩჩა-ჩჩო იუარჰიოიტ: „გამარჯვება!“

აგუაყრეი არგცჰარაქუეი რაან, ნასგდგ აჩარაქუარქო,
ახაწაშა ჰარა არი აქა იაჰნარწონ.
აქერთუა იდგრუან, იალა დგცყაშოყა იქუწარაქო
იადგდელ იამჩხარაზ, უი ამჩხარა შგმხუოზ აგურა იგონ.

ჰარა იაჰგუალაშოიოიტ ჰაბაცია ახაწარა ირგლშახოლ,
ახდძრაცარახე ურთ რაათხაბე ხდძ ზმოლ ჰაჰაუეიტ,
ჰარა იახდა ხრაწას ჰგგლოუპ ზგუამჩხარა იაცლახოლ,
„გამარჯვება“ ჰია ჰაჰაქუა რგქუარქოზ იაავუეიტ.

ხდძ ზმოლ ახაცხუ ჰაბაცია იაჰზეიდგრშეიტ,
ანგჰათხაძ რგცუპ იქცგრყოლ ანაპქუა!
აჰაქუა ელაარცგრუა მაციგსწას იქუქქეიტ,
იარლაშააიტი აიბაშრა დუძაქო ადიქუა!

ანკატიი აბაავუარაქუარქო იქუგგლან ახეჩაცია,
აშია იჰიონ აციალუაჟ, დრაჰათგნ აშოართარახეტი.
უი აქერთუა ირ რბირაყ დახეჩაუან,
აიდგსლარახე იუფხეო, ახდძრაცარახე.

„გამარჯვება“ — აქა დუ აკგრძა ახეწუეიტ —
ჰარა იაჰზენხეიტ... უი ახეძ იალართიოლუპ
აფშაპია ეწია რყნგტი ასალამ ხაა,
აშხაქუა რშიშგრა, აშოურა ბეგ...

ნას იაზჰააიტ ჰაჯბარარა იახდა იზბანგ!
ზეგდ აიბაშრა აღიქუა რახდ, აფსადგდელ, ურგფხდა!
ზეგდ ჰაქუგელაპ ციაჰიაკ აიბაშრაქო ჰახოიანგ,—
ჰაფსადგდელ არღაქიჯა — ჰარ, — გამარჯვება!

ხგფხდაძარა რგმადამ ალა ინგრწოოუ,—
მაკდანა აიბაშრა ელაშოუეიტ, ალა იმჩ რაციოოუპ,
ახა სტალინ იყაიწაზ ააფხდარა ილულუაძოოუ,
აიააირახდ ჰაგოიტ, უი მჯა იაშოოუპ.

ჰარა ჰამჯა არკაქეიტ აღდღ-მაცოგს ამწან
ავოუჟდ იპრიკაზ, ჰიააირა ნეილამსრგდა აგურა ააგოიტ.
აქეროუა ეიბაშვგ, უყაზ უშოჯყაც უხაწან,
ალა იზგფშოუპ აქუდაარა, უი აამთა ააიგუოიტ.

ახდგმძღ, აფსრა ალა იზგ! — აიააირა ჰა იაჰტიუპ!..
ავოუჟდ, აპოლკოვოდეც იზგ — გამარჯვება!
ჰარ ეიწახარა ზქუმ — აქუფაცია ხაწარალა ითიუ,
აძიადილა ზეგდ შიახდ — გამარჯვება!

რჩეიდგრკგლტ უი ზგუ აზგრხაწოუ ჟილარა,
რგუაარა ქუნაგა ნაგძოუპ ილეკუ,
ალა დფგხხაა დგქუწახარც თოუბა რჰიოიტ ღარა!
აჯგნჯფსადგდელ იაჰგუაქდოუ აზგ — გამარჯვება!

ხ-ნგჰიაქოაკ

(ნ. ტიხონოვ)

იშთაჰგზ ანგჰიაქოა, ლახეიქუწარა ზგქუძამ
ატიგლაზ, უი ანასგფაზ აკგრძა იაფსოუ,
ჰადგდელ ზეგდ აფშოძარაზ, ჰადგდელ ხუ-ზმადამ,
აციქურფა ალახდგწა აზგჰიან ამბატი ზლოუ.

აღდგელ აყნგ, უბას აფთაქუარქო,
ნასგდგ აწააქო ამშოგნქუა რგუაყნგ,
აწეიცია დუქუა ახდგძრაცარაქო
აიააირა რგარცაზ, აწიცა კნგ,

იაჰნგჰიაპ აღრუჰია, ახანატი იაჰზაფუ
ახაწარა იაცწო ინეილარც იახდა.—
ავოუჟდ დუ იზგჰიან ზგნძასკ იაჰგუცხუ,
ახდგძ ქოგცქუა რახდ ჰნეიგალარც ჯაფხდა.

ავბატიი აწიცა შთაჰგზ აბას:
ბჟრაბჟწია იცააიტ ანემს იგუხუტიგ,
ნაძაძა დფგხხაა ჰქოაფხდა დხუაშოარც,
ამცა აცრალან იბლგრც რწგხუტიგ.

რხგ აგართა იაქუმშიო ირგუხდოუ აზგჰია,
რშა იახუაჩოუა იაგარც იშთჰიანგ,
აძიგ ზაწიგკგდგ მა შიაჯჰიაგვს ჰია
გერმანიაყა დგმცარც დეიბგანგ.

აძგნტიი ახდთა რგქულაშცარც აზგჰია,
რცია-რჟგ იწალძხო იამოურც ადამრა,
რგშთამთა ცცგშიხარც, ირგჟილარტი აღეგჰია
ამცაბზ იავგზოუ აჟილარ რშოურა.

იშთაჰებ ახტატიი ანგჰიაჰა ფხჰეი-ფხჰეიუა,
ადგდელ ახდენძა-ნაძააძო აქჰჲ,
აჰაშოიზმ აფგრხნგ, ნას ჰნეი-ვეიუა,
ლახეიქუწარა ჰაქუმეკუა ჰანხარც ჰაფსშანგ.

აფსრა ხდშიაშია ბომბალა, მა დაჩჰაკალა,
აცია ფნამჩლარც ჰამშო იკაქჰო,
აუაგტოგვსა გურვაციგდა დანგმიარც აკალა,
ჰიქუნგჰიაჰ უი ადგდელ დგჰუზაარც დშიაჰიო.

დეკაბრ, 1941

აკაპიტან ბუხაიძე

(ირაკლი აბაშიძე)

სარა აქგროთუა ბუხაიძე საუბ. კავკაზ ამწან,
ალა იხგ სგქუშიეიტ სგზგარგზ.
სარა აფსთაზარა სოუხგრ, იყუანდახარ სგუაწან,
სგფსგ თალახგრ ჩჰაზნგკ, სზგზგუაკგზ

სხგ აქუსწონ დგრვავგზ სგფსადგდელ,
აიბაშრა დუძაქჰ იახთნგსწახჰუან სგფსგ,
იახთნგსწონ აჩჰაზნგკ სა სადგდელ,
ზნგშინაჰ აქუფსოლუ სა სგუგ.

სბჰე ჟაზგძრგ ამვასგვ,
ისგზრაჰია უახდნეიუა ქგროტიგლა ახუქუა:
შიარა ზგმდგრძოზ სგშოთახაზ აქუფავგ,
სგფსგ ზგჰჰიარაზ სგფსადგდელ აზგ.

სარა აქულავ სიაბაშტ რგცჰაშარადა,
სშა კუაპეიშია ისტეიტ უი ნახგს.
სა სგმფსძეიტ. სგხჩაჰუჰ ნაძაძა, ფსახრადა
სარა სგფსადგდელ სამოუჰ ყარულს.

იახდარნახგს აქგროცია იშიასჰიოიტ უასიათნგ:
ალა ითარხარაზგჰია შიგვლა ხრაწას.
შიაცეიმშიან ახდაა, აფსრა, შინეიბაც შიეივასნგ,
დერბენტი დარიალი ხჩო ხაწაწას.

აჩადა აგუანაგარაქუა

(პ. სლიპჩუკი)

(აქიამანა)

აჩეილრაწან იპაკ-მაკაუა აჩადა,
იხაზნალა იახეთაზ ათიართა,
აკრზდერძო აკაკუშია ახე არწასენ,
აბას აჭიეიტ უი აზაქე ჰია ქანათენ:

— არი ათიათილა ამშოგნ ნერცენტი ბაშა იააგამ!
იყოუნი ჰარა ჰქო? — აღიკარშირაქუა, აპყუქუა წკაზმამ.
იაბაყოუ აბაზხატირა, აგურწყულ, აღდრა
ას ეიფშო აჰასკდენ ზააძაშა? მაპ, იპაციმაქუპ ახდგრა,
იყალოზმა ჰარა ჰქო ათია ქაშიქაშიო,
ატოგმ ჰიგნთქარქუა რაკუმზარ აბას ეკუაფხო!
ას ზაჰაზ ათიარხვ უი ათაკ ყაიწიეიტ:

— იზიარწყადან, დად, უარა აუარლან აურჰიეიტ;
ახა უჰიან-სჰიანუპ უი, უბარბარტ, უპატიეიტ.
ჰარა ჰადგდელქუა ზეხდენჯარა იშითიეიტ იფშოძაძა,
უი აიაირა ზგაზ აჯაჰილარ იყარწიეიტ;
ფხძაშალა იაადრგხიეიტ რნაპე ეკურშა.

— რაცია უაქაშიეიტ! — აღემჰაქუა ჯჰარჯჰარუა იჩიეიტ
აჩადა. —

სარა წარა დულა საზხუცხეიტ არი აუს,
იდგრნე ისემოუპ უი ატიგ ელკაანგ,
ელსგრგხეიტ იკაძა, უაზხუც უარგდგ უბეს;
ისრადეიტ უი წარალა, ისშიეიტ, ისკაპანტ.
აგურა გა უი, აჩადა იუანაჰიო წაბგრგუპ,
ჰარა იჰამოუ ზეგდ ატიგმ დაც იშთახელწგ ჰიატიუპ,
ჰხატიგ ჰია აკგდგ შოჰამამ ახანატი.
უაზფშო ანი აწლგშო, იფშოძოუპ, იშითუპ,
უი ჰტიგლაქო ირაადეიტ ჰია უაზხუცგრ მცუპ;

სარა უი აფშოძარაქო ანგლგტირაქ ზბოიტ.
იაჰჰიქო ირზგუაზეი, აღდგელ ახდგრშოაზ უბროუპ,
აი, უა, ევროპაქო, — ელუკაარ ქუნაგოუპ;
ჰარა უახდგნტი იააჰამგაზ ჰამამ აჩაქგ,
ევროპატი იგდამალა იყაწოუპ ზეგდ რხკგ.

— სარა ალაკუქუა საჰახდან აქიპაკგ, —
იზემგჰაიეიტ ათიარხვგ, — ახა ას ეიფშო მცურაშო სმაჰაც.
არმალდგრმა იხუცუეიტ ნამეს ზმადამ,
იშთახდლა არი აშოჰამ ხგრჰაგა ზლადამ!
მაპ, არი ავგზა აბარბარა აწგხუა ფწიატიუპ;
აგუანაგარაქუა შოჰაშოუ ეილნარგარც,
აჩადა აღემჰა კგქუა ნქოაქნგ იხგწიწიატიუპ!

აბგალაჯო

(აქიამანა)

ანასეფ ხეშითნე იაგუდჰალტ აბგალაჯო:

— „უაჟიშთა, აჰიენთქარა უნაცია იახარგაჟლა, გუაჯ;
უი უნაპაქო აუბ იახდუოუ, უარა აძიკ ინგუუცოიტ!“...
აჰიენთქარ იტიართაქო იხალან იქამუოიტ,—
აჩოგრგუაფნე იხერბზა-ქოქურბზო ზხგ-ზქო შალა ითიფზ,
აჰიენთქარ ისტოლ ზშაპქუა აქუზწაზ, აწგხუა ბაბა
იცოცოგზ.

ზეგდე ირგხდამოტ აბგალაჯო დუ, ზეგდე იარა იატოუპ,
ახა აბგა ბგოუპ იახდუგალაკე, ხუმგარალა ითიუპ;
ჰერხაწარაკ უი იალადამ, აგაგა იაციშოიოიტ,
„აეწია ირეიშოუეიტ“, ნასგდე იქაქეოიტ...
ციფრშიაგაკ მერლა იაფგზგაუა იარა იახათაშოტ,
შაპხეცლა იაჟიჟიაშოტ, კაკალს იყანაწაშოტ.

აბგალაჯო აქეში კურგბზდა იჰვგშიეიტ იშოტიაზ,
ალაფშო იწაშიეიტ უბასყან აქულარა იაქოძაზ
აბჟასგი აბგთიჰიერი; აშხა, აფსთახდე,
ამაზარა იახდახაზ აშაყუანდა კარშოგ,
აგგგშიგ ახეილაზ იარგდე ცეიტ ასაჰათკ.
იჯოუშაშო იყოუხეი ნას აბრგსყაკ!
აშოარახ ახდქულო რგცქუა ეიხჰიანგ,
აშა რგაშოწას იქდასოიტ, ირჟიუეიტ იაზგუშნგ!..

აშაჟირა იაზდგშოუეიტ აბგალაჯო ესქდგნგდე,
უი ჰართ ჰზე იმადამ, იადგრუეიტ უეიზგდე.
აქეშიი აბზი ეიხდშუა აბგალაჯო ჰიაზან,
აბჟას ახდტიაზ ინეინ აშაპყდაყდაქუა არბზან,
აწგხუა არშიშიეიტ, იქაქეიტ იაგურფხა:

— „უარა უზენ სმაწუკუპ, უხაწკგ, ისგმაზ ულფხა-უგუფხა,

სა სტიგუპ უარა უქოგ, აკგ სმათიახუხაპ,
უხდგმარგუწა საკუხშოუპ, ჯარა სუთახხაპ,
უარა უუარა სეილაჰაიტ, მაპ უმკგნ,
იუჰიაუა სახგფარგმ, გურამგას სუმკგნ,
იუგუაფხაპ, იშაარწიგრასტიგზ სჰიენთქარა ზეგდე,
ჰაიუარა ახდძალა, ჰაიუარა აზგ!
ჰაიუარა ახდძალა ისთიიპ ეიზცანგ,
მილიონ უაა ისგმხუცუა რგხუცი იანკნგ;
ნასგდე სჰიენთქარა ზეგდ სხარჯპ სარა —
აჰაუა, აღგდეღ, აძგ, აჩა,
მა აზნგკ აზგ ეიდკლანგ, მამზარ ეიხშოანგ!
ისტოშოან სგნამგსგდე, ახა ისგზდგრუამ იზგხუჰარა,
უი ეიფშოუ ატოვარ სა ისგმადამ ზენდა! —
აშოჰამ რგლასწაპ სარა სგულაციადგდე ჯოუკგ,
რტიგვაქუა რხგსგჟიჟიაპ რგშიაცი იანკგ!..“

აბჟას აწგხუა ჯავაძა აჰერ-ჰერ იაყეიტ:

— „უარა უსგდე უჰუყარან, ახა ზენდა უხუმგოეიტ,
ულგმჰაქუა ჯოარჯოარუა, უხაჟი უხრჩიანგ,
აჩოდა აზგ შოგუხაგგლოუგდე, უხაფგცქუა ეიხჰიანგ
უყოუპ უცჰარტია, იანგშიწა ასია, უი ჰა იაჰტიუპ!..“
აბაჰქუა ნამწარფსეიტ აბგალაჯო, ირჰიაზშია ითაბუპ.

* * *

დხუმგოუპ უი აბგალაჯო, ნამგს ზმადამ,
ზეგდე ეიცგრდგრუა ფშოხგცუპ, ზგჰკგ გაზ აუაგ,
აფსახგ, აბრაგდ ტიტო, ფხაშარა ზგქუდამ,
უოლლ-სტრიტაა — რმაწუარ, რხუგ.

აბაანდავ

(ა. ს. პუშკინ)

სთატიოუბ სარა აყარსა; ილაშცოუბ, იციააკუბ.
ხაქუითრადა ირააძაზ აშაუარდგნ სზგფშოუბ,
ალახე ეიქუბ სა სვგზა, ამწიგეივა აყდოიტ,
იშაარწიგროუ აჩაღდა იაცკლასუა იაგოიტ.

იაცკლასნე იკანათსოიტ, აფენჯგრ იაზგფშოუა,
სა სეიფშო აკ აძბაზშია ახუცრა ეილაშოუა;
ისგფხდოიტ უი ლაკთალა, იკდგუუეიტ, ქოგთნე
იაჰიარც ათახეუბ: „ჰცაბ ჰფგრნე.

ჰარა ზხე იაქუითუ ფსაატიუბ, იამთოუბ აფსაბარახე,
ნაყ, აფთაქუა რგნხგწ აშხა შოკუაკუახე,
ნაყ, ამშოგნ აკალთქუა ახდგიაწიოუ ხარა,
ნაყ, ჰნეი-ააიუა ჰახდგქუ აფშოა... ნას სარა“.

1822

ოქტიაბრ 19 აზ

აბნა აილაჰიაგა ატტა ჰია იკანათსოიტ,
აწაა იარცგრცგრუეიტ იკანძოუ აღიქუა.
ამრა ხდაჰიხდაჩო იააჰალაფშოუეიტ, ახა ახუქუა
ეკუალლა იახდგლოუ ინხუწაწია იცოიტ.
უშოგ, ირფხა აუაჯაყ, ითაციუ სკქაზრა!
უარა ავგ, სვგზა ბზია თაგალან იანგხდოთოუ,
ამცა ქდგუქდად თაწა სგუაქოგ, ისხარშოთ სგურვა,
ისხგიბაჰიან იცარტი სგუთგხაქუა იხდანთოუ.

სარა სგლახე ეიქუბ: სგქულაცია სგცყამ აბრა,
სგუ სხაზგრშოთრა აკრაამთა იზდგხეილარა დზბომ.
აკგრ შოგქუსა ზზეილდსშარა ვგზა სინიომ,
სფსეიფშო იბანგ ზნაპე სგრლულუარა.
სგმაცარა აქირა საქოუბ; იბაშოოუბ სლათშოწაშიარა,—
სვგზცია აჯჯაჰია იაიიუაშია სზგრბო.
აძი იშთგბე გომ, უაჰ დააიუამ, სგუეილაშიარა
აზგფშორა იაყუწიტ, სგგუეიაქიო სზგრტიო.

სგმაცარა აწიცა სკოუბ, ნევა აფშოაჰიაქოგ
სგმშოირა იაფგლოიტ სვგზცია ეიზანგ...
ახა შირაციავუმა ეიზახ, იტიამდა შიგგუთანგ?
შიხგფხდაძარა იაგდა, იყამდა უა შიჩარაქოგ?
იზგფსახდა ჰაიქულარა, იცოგრგმწდა ჰაილაზაარაქო?
რგუა დარბან ზეგდ შიაფხდა ნგრციგმვა ზგუაფხან?
ზგბეჟ ზმგრგოდა უა აიშცია რგფხდაძარაქო?
იმნეიცკუა ინხადა? დარბან იბეახან?

უა დგმნეიტ უი ჰაშიაჰიაჰ აზგრჰიგ ფშოძა,
გიტარალა უგუ თგზშააუახ, ზგბლა ამცა ხგზ:
იტალია ხაზგნაქო წლაკ ამწან უი დრაჰათდა
იზქუა თგფ ყაიწეიტ. ზგზაკ დგზთახგზ

ვგრავ ანიმწეიტ უი აურეს იჰათგუნ,
იბგზშიალა აჟიაქუაკ უაჰა იზგმჰიაზ,
ნაძაძა სალამ იმოუძო იმჰა თაციგენ,
ავადატიი ახშარა, ატიგმ დგდელ იაზგნხაზ.

უტიოუმა ნას უარა უგზცია რგუთანგ,
ატიგმ ჟიჰან ამწან ბზიბარალა იბგლძოზ?
მა აწაა ზხგმწუა ამშოგნქუა ურხუმა ამზა ზხგქო?
მა ალადატიი ამჰახუასთა უანგუმა უცცაკნგ?
ამჰა ბზია იაქუშიაშა!.. ალიციე აგუარფ ნგჟნგ,
უჩჩა-ჩჩო აშოხუა უთალტ უბას იზლახგნწაზ.
უი აახგს ამშოგნ იხგხუხუალა იგოუპ უმჰა ანგანგ,
აციქურფქუეი აურთი ზგფსგ რგქჰაირაზ!

უზგრგუათეიუაზ ულახგნწა იაწაწან იუწიახიტი
ჰაშოგქუს ხაზგნაქუა რაფხატიი აყაზშა.
ზგხ იაქუიოთგზ ალიციეაქჰ ჰაჩჩა-ხუმარბჟ, ესგმშა
იგუხდავან აციქურფქუა იშოგრზგფშოგზ ილგზჰიტი.
უსყან უარა უნაპგ ყდო ამშოგნ ნგრცი უგგლან,
ახა ესნაგდ უგუ ჰაშოთაზ ჰთაძან,
იუჰიონ ლასსგ-ლასს: იაჰფეიფშოუ ჰაგოიტი იაჰფგლან,
უს ჰალახდ იანგზარგნ, უს იაჰლახგნწან.

აქულაცი, იხაზგნოუპ ჰართ ჰაიდგგლა!
უი ჰაფს ეიფშო ეილართიოუ ელშიაშა ზმაძამგზ,
ნაყ დალწნგ დგგლტი, აკგდგ ზგქუძამგზ,
იციგმზა კათეიტი, იარღაჟიჰა დგქუიეიტი ხათალა.
ჰარა ჰლახგნწა ჰკდყდო ჰამოუპ, ჰახგქგქუნაჟლაკგდგ,
ჰანასგფ ჰახგნანაგალაკგდგ ზეგდ აკოუპ,
ჰშოგყაც ჰანხოიტი: ჰარა ჰზგჰიან იტიგმუპ აღუნეიგდგ,
ჰარა ჰჯგნჯ, უი აჰიგნთქარ იქგთა აუპ.

სახგნეილაკგდგ ამაციგს სგშთაწო სრგმოუპ,
იყასწაზეი ციგდარას სარა აკათ ზხაფაზ!
ავგზცია ჰოგცქუა ზგრჰარცნგ ზათიაზ
სღაწიგ-ღაწიუა სშოგრშთაზ სქდგფახა სგგლოუპ...
ურთ სგფსგ რგმაზდეიტი იშოგზბახდაზ ეიფშო,
სგგუთგნაქუა სხადგრშოთრგზ ჯგსშეიტი აზნაზგ.

სგზხგრააძალაზ რაკუზშია რგურა ზგჟეიტი, ახა
სანრგხუაფშო,
იხგშიაშიაძა რჩგსყუთხან იგგლტი, იტიგმხჟეიტი სასზგ.

იახდა, იკქახოუ, აკუაკდ ირხაშოთხმოუ,
აურთი ახგთეი იახგრხარგალაზ ასაკარა,
ილგზჰოგნა იყაზწაზ სფსაქუარა
შიართ ახგჯ შიოუპ, სარა სფსგ იაფშიმოუ,
ისტააზ აბრა. აპოეტი ივნგ იგუჰაროუ,
ო, პუშიჩნ, ზეგდ რაფხა უშიაპგ ჰნაურგგლტი.
უარა სგუ ურჰოგნტი, ისზააუგჟეიტი ჰხუქგმშოქუა ირეიუოუ,
უარა ჰლიციეი ანგგრტგზ ამშო ხგნურჰიიტი.

უარა, გორჩაკოვ, მშოაჩნგ აახგს ანასგფ ზმოუ,
ახგდ უმაზ! დოუჰალა იშოოუ
უჰალალრა უციგმძიტი, იზბაც უოუპ.
უშოგყაც უაანხეიტი ავგზციაზ, ზგუ რაზძოუ,
ჰაიმჰალამგზტი უარგდგ-სარგდგ, იახგდაშოა ზგუახუტია,
აფსთაზარა აადგრუა ჰანალაგა, ჰაიფგრწიტი ხუქწას,
ახა ამჰახუასთაქჰ ჰოჰაირას იამაზშია ეითა,
ჰარა უა ჰაინიეიტი, ჰაიფგლტი ეშციაწას.

სარა ას ეიფშო იყაზ აფეიფშო ანსგხდა,
ზეგდ რზგჰია სტიგმხჟეიტი, სგნგდაზშია სეიბანგ
აურთ სგციხალტი, სხგ სგკუაჩტი სღაზკნგ.
უარა სშოუზგფშოგზ უციგრწიტი უშოგზბაც ურაზძა,
ააშარა ზქუაშუ, ციალაშიარალა ითიძოუ,
ო, დელდვიგ, სგუადაფხა, იარჰოგნტი უბჟგ
ახუცრა სთარშინგ სგზმაზ; აკრაამთა სგუ ზგახმოუ,
სგლახდ-სგჯგმშო სძატიიტი უბლა ათაფშორაზგ.

ჰხუაქგ აახგს აშია ამჩ ჰაცირალან ჰბგლუან,
აკაამეტრა შოაჰხგლაფშოგზ ზაა ელჰარგჟეიტი.
ჰხუაქგ აახგს ამუზაქუა ჰბა ჰა ჰახდ იფგრუეიტი,
იხააკუაქუარაძა იყან ურთ, ჰგუ აზდგრჰაუან.
ახა უსყან ანაპეინყდარა სარა ბზია იზბახდან,
უარა გუდულა ამუზაზ, აუაზრაზგ უშიაჰიეიტი,
სარა სბაზხატირა სფსთაზარეიფშო ხგდა ისგშოთხდან,
უარა უდუძარა უფსგ იაწაწან იუხგჩეიტი.

ამუზა ამაწურაქო ხაგა-ძაგარა ათახდამ,
აბზიარა ყაუწარ იუციგძუამ, კერძა იათსოლუპ,
ახა ჰაქკუნრა იჰაბუნაგო მცუროლუპ,
ავულრაქუა ჰდგრბზაზარც იაქაძამ...
ჰზე აადგრერ ჰახუთოლუპ, ახა აამთა ცეიტ, ჰგუ ხაააუა
ჰაშთახდუა ჰაფშოუეიტ, უა შთა-მთა ააბომ.
იჰაა, ვილდგელდმ, უბას ამი ჰშოანიაზ ჰგუ ზმააბუა,
მუზალუეი ნასგფლუეი ანხშაქ ეიფშო ისაშოლ!

იაზხოიტ, იაზხოიტ! ჰაფსე ეიხულაზგრხაზ აგურვა,
ათენჩრა იამარამ, აყაღლა-ფალარა ჰაყუწვ;
ზგუ მეისუა, იფხდაკუა აფსთაზარა ჰაფგრწვ!
უარა სუზფშოუპ, ზააირა იახგფაზ სვზა, უციგრწ აბრა,
უაჟიაბე გულგმწიანქუა რგლა სგუ ურყუანდაპ,
სგუხდააქუა სხანარშოთგრტი უი ამცა არკტიუპ;
კავკაზტიი ამშო ხაზგნაქუა რწგხულა ჰნეილაციაჟიაპ,
ჰრგლაციაჟიაპ: შოილლერ, ახდ-აფშა, აბზიარა ჰიატიუპ.

იაზხოლუპ სა სვზდგ... შიგჩა, შიგხუმარ, ავგზცია, აჩარაქო,
სცია იალაშოიტი ჰშოეინიარა, იაჰფეიფშოქუოლუ;
იშიხაშიმგრშოთგნ აპოეტ იახდანატი იშიეიჰიო:
აშოგქუსქუა ცაშოტ ეშთალან; ჰაინიოიტ ეთა აგუარფაქო,
სა სგულრაქუა რჰიაზა ნაძოიტ აუპ ნას;
აშოგქუსქუა ეიშთალან იანცალაკ, ჰაინიაშოტ ჰაიბგანგ!
ო, ზაყა ლაღგრძ კაჰთიარც ჰაყოლუხეიშ, აიწგქდბეგდგ უბას,
ზაყა წიგცა შთაჰზრგხეიშ ეიჟანყა იჰარაკნგ!

აწიცაქუა შიგროთიგ, ავგზცია, ირთინგ იხგრხუხო,
ჰაიდგლა ახდალა იეიჟიგ ითგრკუკუანგ.
შიაქუნგჰია იაჰზლაფშოხუუ ამუზა შიგბეგ აზთგანგ,
შიაქუნგჰია: ხოირ აქუნააიტი ალიციე! ჰზგზხგრხო,
ზგმწიგჟიგა ჰაწაკნგ ჰზააძაზ, ჰაქკუნრა ზგხჩაზ,
უი ხდგრჰიაგოლუპ იახდა იყოლ ჰაიდშო იყამ რზგდგ.
აწიცა კნგ ჰაქუუეიტ; უი ჰნაპე ეიკუზგრშოაზ
გუნქგხა აჟიაქ შოაჰზგმჰიო იარა აზგ, ჰშოაზგრაზუ აზგდგ.

იშიგროთიგ, იშიგროთიგ! აჩფგხუში ეიფშო შიგუ ამცა
აკრატია,
დგრვაგდ შიაწიცაქუა თშიგრკუკუა, ისთახგმ ციგკუბარც
თახარც.

ახა იზგ? ო, ავგზცია, შიაზხუც...
ურა, აჰიგნთქარ იზგ! უბას იააჟიგ აჰიგნთქარ ინგჰიაქა.
უი ღუაზგუპ! უი ამიტი ილშოიტი აჰიგნთქარა აუსაზ,
უი უჰიან-სჰიანქუაქ დგრხარგალტ, ალაკ-ვაკრა წიმგუეი,
ახა ღათაჰწარგმ იიაშამკუა ჰახგფხაირსუაზ;
უი პარიჟო იგუეიტ, უი იშაქუირგვლტ ჰლიციე!

იმგაფგჟიგა აჩარა უაჟწას მაკდანა ჰაყანაწ ჰარა!
ახა ჰგუფ ფგტლუეიტ, ეს საათ იავხო იციოიტ;
აძი აკუბაქო დგციოლუპ, ჩაძი იმაცარა ჯარა დგუკუეიტ.
ჰლახგწა ფშოუპ, ჰკანძოიტ, ჰამშოქუა აქოუპ ანწიარა.
იჰაზგუამთაძაკუა ჰჩადაჰხალოიტ, აძიამაღლა ჰახგშიაშო
აზაიგუახარა ჰაქოუპ იაჰფეიფშოუ აქოჰიარა...
ჰაუა დარბანუ ზაჟიგნთაჩოზა იახაანხო,
ალიციე ანხგრტგზ ამშო ნგჰია ჰმაცარა აფგლარა?

სვზა ნასგფდა! აბიფარა ჰგვც რგგუთანგ,
ზგუ ჰგვლდხოლუ სასწას, იტიგმუ, იმგცხუ,
რაფხდატიი ჰაინიარა ინგჰიაშოტ უი ზგხდ ჰზგუ,
ინაპე ქუაჯოქუაჯოუა იბლაქუა ხვანგ...
უი ილახე ეიქუზარგდგ დქოფხა-ქოაჩო ზეგდ იხარშოთნგ,
უსყან უი ჰამშო მგაფიგააიტი ასტოლაქო ღტიანგ,
იახდა შიარა ზეგდ შიასთა სშოგუჯაროლუგდგ სგუ კარშინგ
უი ამშო სშოაფგლაზ ეიფშო სგულაქუა კაფსანგ.

ბოროდინო

(მ. ლერმონტოვი)

„იშოსოუჰიარა, მიიან, ამცაბზ აკუწიშო
მოსკვა, ზენდა ილაშა-ლაშო
აქრანცვზცია ირგთაზმა ბაშა იბგლნგ.
იყან აიდგსლარაქუა, ხმგშოთგხუარან,
ნასგდგ ირჰიოიტ, უსყან მგყუმაბარან!
უბრი აზამი იზახამგშოთუა ურსტიგლან,
ბოროდინტი ამშო ბზანწგ!“

— ააი, იყან აუაა ჰარა ჰხან,
დაჩა ამითან უსყან, ურთ ირან;
შიართ შიასთა იდაუქუან!
ურთ აქგრხაცია მიტი რფეიფშოგნ:
ზგვწყა იხენჰიგზ ზენდა იმაქვგნ...
ანცია იმჰიარ, ოუმა რგმჩგნ,
ირგრთომგზტი უს მოსკვა.

აკრაამთა ქგვმთძო ჰთგფქუა ნჰაუჟან.
უგუ წიგუარგნ, აქუფარა ჰფეიფშოჟან,
იაქგნ აბგრგცია აღდრა:
ჰზაკუზეი ჰართ? აძგნ ფშიგმართახე ჰაიხამა?
ჰკომანდირცია აკრგლგმშო იფსდამა?
ატეგმ მუნდირქუა რგციუადაზხამა
აურგს ფსალა რგრკუკურა?

აბარ, ჰნგქულგეიტ დიგსაკარან,
უახგფშოლაკგდგ ირხა კარშირან,
ახგსგრთა ყაჰწეიტ ჟიპაჯარა,
აფშოგხურთა აწლა ჰლგმჰა აზგშოგნ!
აბზარბზანქუა რააცეგრწგმთაზ,
აშგუ აბნა აციგწლაშამთაზ,—
აქრანცვზცია ციგრწტი აბრა.

ევწათაზ ევწასწან აბზარბზან,
სხუცუან: უქააზა, იუსგრკვ კაკალ!
უაილა, უაილა, ნას იააბაპ!
იარბან ხუცროუ, იამთოუპ ახგსრა,
ჰციოიტ ბახუწას ურთ რახე ჟიგლარა,
ჰაქუფაპ იყამწაკუა ხფეიგდარა,
აფსადგდგლ აზგ ჰაქუფაპ!

აბას ჯგმშოყა ჰაიქაზგსუან,—
აკერ იათსაზმა? — აამთა მვასუან,
ჰაზგფშოგნ ახგმშო რჩინგ.
აციუაბქუა გონ უა ზეხგენჯარა:
„იამთოუპ ჰნადარც ამსქდათ აყგნდა!“
აბარ აღლვა, აკარშირა აწგხუანგნდა,
უახგნლგეიფშო იქუჩტი აშიშგ.

აბზარბზან აშაპგ სნადილატი სყუითძა,
სა ისაჰაუან უა შგეგნდა,
აჩგრხზიარა დახდაქგზ აქრანცვზ.
ახა ითგნჩგნ ჰაქუფაცია იფგშიაზ;
აძი იხგლფა ქუაცი ირგცქდონ იფგხხაა იყაზ,
აძი იათსა იხუჟან, უი დახგგურგმუაზ
დრგცჰაუან იფაწაქუა იაუზ.

აჟიგან კახხაა აღაშამთაზ,
ზეგდ აუუ რგზგა რააქუაცამთაზ,
ელაარცვრტი, იგვლტი რთგფქუარქო.
ჰპოლკოვნიკ აქუფარაზ იშოაზ უაგგნ:
აჰიგნთქარ იმაწუგვ, ასალდათ დრაბგნ, დგუბლგგნ,
ეჰ, სგუ დალოუპ უი, აჰილა დეხგრხგნ,
დგციოუპ ნაძაძა ანგში ხგშიაშიაქო.

იბჟე ირგონ უი იბლა ჩჩა-ჩჩო:
„ახგერფარ! მოსკვამი ჰაშთახე იყოუ?
ჰხგ აქუაჰწიპ ნას იარა აკალთაქო,
უი აზგჰია ჰაშცია შოთახაუაზეიფშო!“
ჰხგ აქუაჰწარც აჟია იაჰთეიტ, იშოახუთაზეიფშო
უი ათოუბა იაჰთიზ ნაგძან იმჰაშარტიეიფშო,
ბოროდინტი აქუფარაქო.

კამეტორან უი აჩუნგ! ალვა იბგლგდოზ რჩალარძნე,
აძრანცვზცია დიქულუიტი აფთეიფშო იქუჩნე,
ზეგა ჰთაბიახე რხე დგრხეიტი.

ულანაა რჩგშკელ ირგნგელან,
დრაგუნაა ჩგრფა-ჩგრფო ეიფხენგელან,
ზეგა ჰქუაფხა იმვასტი ეფიხესლან,
ზეგა ფხაყა ეხეიტი.

შოართ იეიბაშამ უს აიბაშრა!
აბირაყქუა ნარგონ ირხარფერუა,
ალვაქო ამცაბზ ლაშაუან.
აჰია კავუან, ამსქათ არშიაა იასუან,
აქუფაცია ახდგშოზ ილდაზკუან,
რჩეიბარკ იხცოზმა, ირადგელუან,
რქუაფხა ახრეიფშო აფსცია შთან.

ალა იმჩ იშიეიტი უა იმაქგმკუა,
უს აუპ იშგყოუ აურგს იქუფარა მვაშახუა,
ჰართ ჰნაპგშაშოარა ხდძე ზმოუ!...
ადგდელ წგსუან ჰაგუქუა რეიფშო ექუმტიადო,
აჩქუეი აუაი ეიქურჩაყუა ეილაფენ იუხელმგრგო,
ბზარბზან ზქე ზალპლა იხესუან ეიხმსგლდო,
იქუფენ იშაქუძან აუუ...

აბარ, იშეიტი. ზეგა გყან იხიანგ
აისრა ხდგრტლარც იფშონგ,
ადო იყენდა ინწიანდა იქუფარც.
აბარ, აბარაბანქუა ათამლდარ იასიტი —
აბასურმანცია შთახყა ევასიტი.
უსყან ჰახურაქუა რხეფხადარა გუაჰთეიტი,
იგუაჰთაქუეიტი ჰვგზცია ინხაქუაზ.

ააი, იყან აუაა ჰარა ჰხაან,
იმიტიქუან, ურთ ირაან,
შოარა შოაასთა ილაუქუან.
ურთ აძგრხაცია მიტი რფეიფშოგენ,
ზგვწყა იხენჰიგზ ზენდა იმაქგენ,
ანცია იმჰიარ ოუმე რგმჩენ,
იოგროთომგზტი უს მოსკვა!

1822

აბნალავ

(აშხარჯუაა რლეგენდა)

გარუნ აფსლაჰი აწკდეს დცონ დლასნე,
აშაუარდენ იარგრჰაზ აჟა ეიჰა დგლდნე,
აიბაშრა აღიყუნტიი უი დცონ დშიანგ;
აჩარქდახქუა რშა რჯაშწას იახკაშოგზ,
უა იაშცია ვგჯეი იაბი თახეიტი, —
ახაქუითრაზ, ახდაზ აქუფარა იაქგზ;
რგბავ ხდგმძლხეიტი, დყამლხეიტი იზგარგზ,
ასაბა იშგლაფგზ ინხეიტი.
ურთ რშა კდასოიტი, — იაჰიოიტი აშოურა...
ახა გარუნ იუალ იხაშთიტი, იციფდტი აუაჯრა,
აქუფარა დანალაფშო, უი დგრჰანგ,
იაჰიეი იშოაქი კაქნე, დცოიტი დგთყდანგ.

უი ამშო ნწიეიტი; აფთა ენჩელან,
ადიგლაშცაქუა ირგქუჩტი ეფიგლან,
იყუაშოდა შიახწას ილაკდთონ, —
ამრაგგლარახე აფშოა ხდთახონ;
ამზა ხდვეყხა, იყუზგადა,
იგგლტი აშშგჰია იხუეფუადა!..
დაათსა, დქუაფიკუა, დკარახა,
აშეი აფხდი კაყდო დქდგფახა,
გარუნ აბახუქუა დრგბეფშონგ იბოიტი,
ამზა ლაშარაქო ელჰირგოიტი
იჰაბლა; უი დხდაფშო-კუაფშოა,
ადიგ დიბმარც, ათგჩრა იჩათუა,
აშაარწიგრა დალწიტი დეიბგადა,
ივნგყა იხალა დაარც იჩადა.
იიდგრუაზ აფაცხახე აბარ დგცკაქუეიტი,
უა ამცა კაქქოიტი, აფშიმა დყალაშოტი,

იგუ იაუა იამუა, ნას იგულდუეიტ, —
 გარუნ დემვახეწუეიტ უა დკალადა;
 სელემ იხდენ ფასატიი ივგზა, უაჟი დიბაშტ,
 ახა სელემ იაიზ დიხემდგრტ უა,
 აციაართა დაჰან, იხე დამგხუუა,
 იხალა ჭემთძო აფსეიზგარა დაჰენ...
 „... ანცია შარდა იმჩუპ! აფსრა უზფშენ,
 უი იმაალექე აუფშიგლციეი იარეი
 უარა ურხეიეიტ ახედ-აფშაზგ!
 იყოუზეი ციგდარა ბზიარას?“ სელემ დწააუეიტ,
 აარლა იბლა ხტნე დაფშუეიტ,
 დზეიგურდამა აკ იაჰარც იარა!...
 ნას დააკდიაალტ, აწეხუტთანდა,
 იგუ ებაჰეიტ აქუფაჟ დეიბაკუა.
 „ვგმშო ათშიარაჰო ბლა იშამბაც ჰაქუფეიტ,
 საშცია ვგჯეი საბი თახუეიტ,
 სარა აძი ზაწიგ სგბნალტ, სფსე ექურხა,
 შიარახწას იშსგშთაზ, ზენდა სემცახა
 აშაარწიგრა სგხეშო, აჟიგროთ საგანე,
 მვახუასთაკ სანიან სციეიტ სგთუდანე,
 აქუჯმა რეშთა სხელან სფგრუა;
 აჩარქმაჰუა თახოიტ, დაჰხეწიეიტ ალა...
 ანკატიი სვგზა სუდკელ იახდა,
 ჯარა სფხედაკ სზენიაზ უბაუეიტ,
 უი ფსრაჩონგნდა ისხაშოთრემ სარა!“
 აფსრა იაჰგზ აბას იჰიაუეიტ:
 „უდიგლწ, — არა ჩფფხედაკგროთამ,
 სხებრაქუა ლამაზკგროთამ
 აშაარგუნდა იხეჰია სარა სჰგ!“
 ხდემძლა გარუნ დგთინე,
 იაჰაზ აჟია გუნემგაძაკუა,
 დანადნამკგლა, ნას დემფშოძაკუა
 დგუეი-გუეიუა დნეჰუჰა დციეიტ.
 უი ფაცხაკ ილაფშო იწაშიოიტ ეითა,
 ასაჰათკ დაათგელტ, იჩოიტ ილაკთა,
 იხესხდაზ ამშოქუა ფხეძშია იბოიტ,
 აგულაშიარა იჩეითან იგუ თნაგოიტ,
 აგურდარა დაანახუტ, — აგუბგლრა
 იკაჰჰა-კაფხო, იხაადა

იგუ ითალოიტ იფხაძა.
 აწხ ლაშცარა დალფშენე აიგუა,
 იგუ ინათეიტ იხაარა დიბოხშია უა.
 გუანგლა იჰიონ: უი ბზია სგლბოიტ, —
 ლგფსე ზთოუ სა სზოუპ! — უი იძბოიტ
 უახე დმვახეწრაც, ახა იაჰაუეიტ,
 იაჰაუეიტ აჟიგტი აშია ჭააცაძა...
 გარუნ დციეშოდა დაანხოიტ დჰგბბაძა.

„აფთა ირგლოუპ, ამზა ძსოიტ,
 თენჩ ინეიუეიტ იეჟუაძა,
 არფეს, აიბაშვგ დწარა,
 დექუნგხლა დგგლოუპ, აქუფარახე დციოიტ.

იაბჯარ ეწეიწეიტ აჩგვ ჰკუნ დგცაკუა,
 აფჰიგზბა არფეს იალჰიოიტ აბას:
 ატიგლა ახეჩარაზ უცა ხაწაწას,
 უცა, სგხაარა, უცა უჩფრფაუა.

თოუბაუგ, ამრაგელარახე უხე რხანე,
 უაჟია უშამეიეო, უშააციგმშიო აფსრა.
 ულფგლ აფჰიგზბა უმვა იაფშოუა,
 აფსადგფლ აქაფხეა უუალ ნაგდანე!

დუმფსახენ აქუფარაჰო ავგზა ბზანწე,
 ალა დთამგრხაკუა ზგზნგა იხენჰიგზ
 აგგ-შიგგ იბავ გწგრხუეიტ ანგში,
 ხდგდა დემვასუეიტ, დაძიძიომ აძე!

აფთა ირგლოუპ, ამზა ძსოიტ,
 თენჩ ინეიუეიტ იეჟუაძა,
 არფეს, აიბაშვგ დლასდა,
 დექუნგხლა დგგლოუპ, აქუფარახე დციოიტ“.

იხე იქუენე გარუნ დგცაკუა,
 ამვა დანგლტ, დაჰუპ აგუნქარა,
 იპყშო-პყშოდა ილაღრძ კათიონ,
 ილაღრძ იკუწიშო დგგუეიეიო დციონ.
 ახა აბარ, აურთ დალფშენე ხარა,
 ივნე შოკუაჰუაძა აციაარა იბოიტ.

დგრვადხ აგულრა იგუ თნაგოიტ,
 უა დახენიზ გარუნ დწარდა,
 აფენჯგრ დასუეიტ, უი დილიარწომ აძიგდგ,
 ანგჰიაფხდაძ ზგემ ბზანწგდგ.
 იან ათაკუაჟი იმვა დაფშუეიტ,
 ახა იარა აძიკ იაკუმ უი დგზზგფშუა!..
 „სან, აში აარტგ! სარა ანგუუაჟ რგცჰა იბგზხაჟა,
 სარა გარუნ სოუჰ, ბგჰკუნ აიწგბდა;
 აურგსქუა რხგმვას სრგლწირაა სეიბგაძა,
 სგზზაიტი არახნ! — უარა აძიკ? — „სა სხალა!“
 — იაბაყოუ უაშციეი უაბი? — „ითახუეიტ!
 რგნარციგმვა იქულუეიტ, — აქუფარაქო ინხუეიტ,
 ამაალგქდცია ირგუეიტ რგფსგ“,
 — უარა რმა უუმა? — „ისმუძეიტ...
 ახა სარა ახჰუეიტშო აშხა სხგწიტ,
 ატიგმ დგდგლაქო საჰია ნსგჟიტ, —
 სნაბდტილარც სგუაზჰარა, —
 ბგუ კასმგჟრაც სააიტი აბრა“.
 — ჰუმთგნ, ჰუმთგნ! აგდაურ ციგდა-ხუცკგ,
 უარა აფსრა ულგმშუეიტ ხმდგ-ფშაღა,
 უცა ძიბნაჟა, უნხა უხალა!
 უარა აფხამშა, აბნალაჟ, აგუმხა,
 სგშოფოურფხაშეი საჟიგნთგჩხა,
 უარა უტიუჰ, უშიარგუნდოუჰ, სა უსფამ!
 უი აკუხუეიტ, ან უაჰა ლჰიაუამ...
 ზეხდგნჯარა თგნჩროუჰ ექუშშგ,
 აჰიარაბჟ, აიწაქდბჟგ, აშიიბჟგ,
 აკრაამთა აფენჯგრაქო იგაუან.
 ნას აწგხუტიან იყამა დგახტი,
 ანასგფდა იჩოშიტი უა...
 უი დანგლბა იან შგჟდა
 დიხუამფშოგჟუა ნაჟ დგნხდაჰიტი.

ადიგლცარა ზხგ აფსაზტიგზ,
 აფსგჟგრთახნ იბაჟ აძიგდგ იმგუეიტ;
 იშა ყუანდა კდასო აბარწა იწაზ
 ალა ანგბააჟა იარბზეიტ.
 აფსგ დახდკაჟგზ უა იხაგგლან,
 აციჰარა იაჰგნ ახუქქუა;

რაბიფარაქო უი ციაფჩგგან
 იყალუეიტ იბნალაზ იწახუტია.
 იფსგ შაჟდო, იციგრჟდა-ციგრასუა,
 იშიაფგრჰაფუა ინგწაშიკუა იციეიტ.
 აშხაქუა ირგქუჰ, ინურ გოიუეიტ
 იახდა უაჟირაანძა უახგნლა ირჰაჟა.
 ესშამთაზ აფაცხაქუა ემდაჟა,
 იჰიგრკიუა აფენჯგრ ირგსუეიტ ილდგზკნგ.
 ახა ლახნ იზთოზ აზაკუან ბჟგ აჰაზშია უა,
 ანურ ბლდააჟა ივხუეიტ, აფთა ემგუჰიაჟა,
 აქუფარაქო დშოგზხეიტშო აჰია დაციშიანგ.

ა ნ ქ უ ა

აღაყაქუა

სტალინ იზ აშია 3

ახულფაზ სნაფშონი იზბაუან

ადუნეი აგუზ	7
აბზანხაზ	9
✓ ვ-მრაც რუქალაქი	11
აპოეტ იგარა	12
ჩოვრათაგალარა	13
აკუაშოვ	15
აქუარშოვ	16
სუხუმეს	17
ამშიი ამუშიძარაქუეი	19
თარაშ იზუცრა	20
თბილისი	22
სუხუმეტიი ათათუნ	24
* * *	26
ახაჩა იაშია	27
აჯაჟილარ აბუჯთარახი იცოიტი	28
აშოარუცავ დამეი	30
იბზიოუპ	32
ახულფაზ ამშოუნ აზქუან	33
აფთაქუა	35
აგუალაშოარა	37
აჩამგურ	39
✓ აბრსკელ	41
ან ლაჟია	43

არ რუმვა

აფერწრა	47
აქუფარახი	48
ლარა ლახი	49
სუკუკუკრა	50

	ადამიანთა
ასალამ	52
ათაგ	54
ათაბიატო	56
სუმშამბა	58
აკაბაქცია რაშია	60
დუნაი ახეჭუაჭო	61
აკაბაქ იხურაშია	62
ან	63
ქლოუტიი აწი	65
მაი აკი	67
დურგეგი აცეხაჭო	68

აბოემაქუა

ტიან რაშო	71
ნართ სასრეჭო	89
უახუნლატიი ალაპია	94

აითაგაქუა

აქია ავუზა სტალინი იახი	103
აშოტეს კოვც ახი ანუბიაჭოქუა	104
სტალინი იხაკუან დუძია	106
ლენინი სტალინი	109
გამარჯვება	113
ხ-ნუბიაჭოქ	115
აკაბიტან ბუხაიძე	117
აჩადა აგუანაგარაქუა	118
აბგალაჯო	120
აბანდავ	122
ოქტიაბრ 19 ახი	123
ბოროდინო	128
აბნალავ	131

ათაკზუხუჭუ არედაქტორ **შ. ინალ-ივა.**

გი00488. აკმუხმარაზ ანაპე აწავუბ 7/VII — 1950 შ. 8^{5/8} კმუხმ
ბლმუცკ ეყოლ. აზაკაზ № 1573. ატირაქო 3000.

აფიქინთშიყუთუქუტა ატიბოგრაფია, სუხუმ ლენინ იულ. № 6.

არჩუიკა

ნ. მ. მ.	ალანხუხმა- ძარა	ი ა ნ უ პ	იაფმატიუბ
106	წაყანტი 6	რზაკუანქუა	რზაკუანქუა
109	წაყანტი 2	ტილა	ტილა
112	ხუხუნტი 1	ახმაპი	ახმაპია
112	წაყანტი 5	აგუგუაპი	აგუგუაპია
124	ხუხუნტი 16	იგუნმაგან	უგუნმაგან

ახე 6 მახ.

ЧИЧИКО ДЖОНУА
СТРАНА ЦВЕТОВ
(на абхазском языке)